

Lars-Marius Ulfrstad

Kulturforvaltning i bydeler

Evaluering av prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" i Stovner og Ullern bydeler

BYGGFORSK

Norges byggforskningsinstitutt

Lars-Marius Ulfrstad

Kulturforvaltning i bydeler

Evaluering av prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" i Stovner og Ullern bydeler

Prosjektrapport 242 – 1998

Prosjektrapport 242

Lars-Marius Ulfrstad

Kulturforvaltning i bydeler

Evaluering av prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" i Stovner og Ullern bydeler

ISSN 0801-6461

ISBN 82-536-0622-2

150 eks. trykt av

S. E. Thoresen as

Resirkulert papir:

omslag Cyclus 200 g

innmat Fortuna 100 g

© Norges byggforskningsinstitutt 1998

Adr.: Forskningsveien 3B
Postboks 123 Blindern
0314 OSLO

Tlf.: 22 96 55 00

Faks: 22 69 94 38

22 96 55 08 (salg)

Emneord:

Kulturforvaltning

Bydeler

Oslo kommune

Prosjektarbeid

Kulturaktivitet

Kunstformidling

Barn

Ungdom

Kulturbruksundersøkelse

Forord

Evalueringen av prosjektet "Kultur for og med barn og ungdom i drabantbyer" er finansiert av Byrådsavdeling for kultur og byutvikling, Oslo kommune. Formålet har vært å følge prosjektet underveis og gi årlige tilbakemeldinger, samt en sluttrapport som oppsummerer vurderinger av prosjektarbeidet.

Lars-Marius Ulfrstad har vært ansvarlig for evalueringen. Andre medarbeidere ved Byggforsk har vært Oddrun Sæter som kvalitetssikrer, og Trude Lappegård og Steinar Østerby som har bearbeidet data fra undersøkelsen ved skolene i bydelene.

Oslo, oktober 1998

Thorbjørn Hansen
Forskningssjef

Lars-Marius Ulfrstad
Prosjektleder

Innhold

SAMMENDRAG	7
BAKGRUNNEN FOR PROSJEKTET	11
EVALUERING AV PROSJEKTET	12
METODER I EVALUERINGEN	13
OM RAPPORTEN	14
DEL 1 PROSJEKTETS MÅLSETTINGER	15
1.1 PROSJEKTARBEID OG IVERKSETTING	15
1.2 SENTRALE HOVEDMÅL FOR PROSJEKTET "KULTUR FOR OG MED BARN OG UNGE I DRABANTBYER"	17
1.3 BYDELENES MÅLSETTINGER	18
1.4 RIKSINSTITUSJONENES MÅLSETTINGER	19
1.5 RIKSINSTITUSJONENES FORVENTNINGER	21
1.6 KRYSENDE FORVENTNINGER MED BYDELENE	22
1.7 BYDELSPROSJEKTER ELLER RIKSINSTITUSJONSPROSJEKTER?	23
1.8 KLARGJØRING AV SAMARBEIDSRELASJONENE	25
DEL 2 ORGANISASJONSSTRUKTUREN I PROSJEKTENE	27
2.1 ORGANISERINGEN AV FELLESPROSJEKTET	28
2.2 ORGANISERING AV PROSJEKTET PÅ STOVNER	29
2.3 ORGANISERINGEN AV BYDELSPROSJEKTET PÅ ULLERN	30
2.4 OM PROSJEKTORGANISERING OG FØRSØKSVIRKSOMHET	31
2.5 KOMMENTARER TIL ORGANISERINGEN AV PROSJEKTET PÅ STOVNER	32
2.6 KOMMENTARER TIL ORGANISERING I ULLERN BYDEL	33
2.7 KOMMENTARER TIL ORGANISERINGEN AV FELLESPROSJEKTET	34
DEL 3 PROSJEKTARBEIDET OG ARBEIDSPROSSENE I BYDELENE	37
3.1 HVORFOR KULTUR?	37
3.2 BARN OG UNGES KULTURER	38
3.3 SAMSPILL MELLOM PROFESJONELLE - OG BARN OG UNGES EGNE KULTURUTTRYKK?	39
3.4 MOBILISERING	41
3.5 NYE GRUPPER	42
3.6 MÅLGRUPPENS DELTAKELSE	43
3.7 EGENAKTIVITETER OG SAMARBEID MELLOM PROFESJONELLE OG AMATØRER	45
3.8 SAMARBEIDET MED RIKSINSTITUSJONENE OM ARRANGEMENTER	47
3.9 SAMARBEIDET MED SKOLENE	49
3.10 FORANKRING AV PROSJEKTARBEIDET I BYDELENE - HVA SKAL FORANKRES?	51
3.11 FORANKRING AV PROSJEKTARBEIDET I STOVNER BYDEL	52
3.12 FORANKRING AV PROSJEKTARBEIDET I ULLERN BYDEL	53
3.13 OPPSUMMERING/AVSLUTNING	54

LITTERATUR	56
<u>VEDLEGG SKOLEUNDERSØKELSEN</u>	<u>57</u>
V.1 METODE	57
V.2 FEILKILDER	57
V.3 DELTAKELSE PÅ TILSKUER- OG TILHØRERAKTIVITETER	58
V.4 HVOR ER TEATEROPPSETNINGER SETT, I BYDELEN, I SENTRUM ELLER ANNET STED?	59
V.5 HVEM MAN HAR SETT TEATEROPPSETNINGENE SAMMEN MED	59
V.6 DELTAKELSE PÅ EGENAKTIVITETER	60
V.7 HVEM DELTAR PÅ EGENAKTIVITETENE?	62
V.8 HVOR MAN DELTOK PÅ EGENAKTIVITETER SAMMENLIKNET MED HVOR MAN DELTOK PÅ TILSKUER- OG TILHØRERAKTIVITETER	63
VEDLEGG SPØRRESKJEMA	64
VEDLEGG UTARBEIDET AV ULLERN BYDEL	69
VEDLEGG UTARBEIDET AV STOVNER BYDEL	73

Sammendrag

Om prosjektet og evalueringen

Kulturrådet tok initiativ til prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" som startet i 1994. Prosjektet ble gjennomført i løpet av en treårsperiode i Ullern og Stovner bydeler i Oslo. Prosjektet skulle arbeide for å etablere kulturforvaltning i bydelsadministrasjonene og gjennom dette gi et utvidet kulturtilbud til barn og unge i bydelene.

Prosjektet ble lagt opp som et samarbeid mellom Byrådsavdeling for kultur og byutvikling i Oslo kommune, bydelsadministrasjonene i Stovner og Ullern bydeler og de statlige kulturformidlingsinstitusjonene (riksinstitusjonene).

Evalueringen av prosjektet har særlig lagt vekt på to innfallsvinkler: Evaluering omkring prosjektets målsettinger, og organisasjonsanalyser av prosjektarbeidet i bydelene. Prosjektets overordnede målsettinger la stor vekt på samarbeidsrelasjonene i prosjektet. Sentrale problemstillinger i evalueringen dreier seg om hvilke føringer prosjektets hovedmål la på samarbeidsrelasjonene, hvordan samarbeidsrelasjonene ble etablert i praksis, og hvordan man samarbeidet om konkrete oppgaver i prosjektperioden.

Stovner og Ullern bydeler organiserte prosjektarbeidet på ulike måter. Evalueringen gjør derfor vurderinger av organiseringen i hver enkelt bydel og sammenlikninger av de to bydelene.

Det praktiske prosjektarbeidet har foregått i de enkelte bydelene. Evalueringen omfatter derfor også hvilke målsettinger man hadde for arbeidet i bydelsadministrasjonene og hvordan man har arbeidet for å nå disse målsettingene.

Vedlagt i rapporten finnes resultater fra en undersøkelse om kulturaktivitet blant barn og ungdom i bydelene. Undersøkelsen ble gjennomført blant alle 6. og 9. klassinger i bydelene i 1994.

Prosjektets målsettinger

Oslo kommune definerte et sett med hovedmål på basis av oppdraget fra Kulturrådet. Disse målsettingene la størst vekt på samarbeidsrelasjoner mellom riksinstusjonene for kulturformidling ("riksinstusjonene"). Dette samarbeidet skulle så gi *ringvirkninger* i bydelene mht. kulturformidling til barn og unge.

Prosjektarbeidet skulle imidlertid gjennomføres innen de enkelte bydelene. Bydelenes målsettinger for de lokale prosjektene handlet derfor om hva man ville oppnå og hvordan man ville arbeide i forhold til aktører og arenaer *innen bydelen*.

Det oppstod altså tidlig i prosjektarbeidet et misforhold mellom det vi kan kalle "sentrale hovedmål" og målsettingene i bydelene. Dette førte til at etableringen av samarbeidet mellom prosjektene i hver av bydelene og riksinstusjonene ble vanskelig. Samarbeidspartene hadde uklare forventninger til hverandres roller. Dette skyldtes delvis at fordelingen og disponeringen av prosjektmidlene ikke var tilstrekkelig klarlagt for alle parter før prosjektet

startet, og delvis uklarheter om prosjektet faktisk dreide seg om et "riksinstitusjonsprosjekt", et "bydelsprosjekt" eller begge deler.

Fordi begge bydelene etablerte lokale prosjekter med lokale målsettinger, fikk det som i utgangspunktet var ett prosjekt, stadig mer preg av å være tre prosjekter: ett bydelsprosjekt i hver av bydelene og et 'sentralt' fellesprosjekt. I bydelene jobbet man med å bygge opp og utvikle lokal kulturforvaltning, delvis i samarbeid med noen av riksinstitusjonene enkeltvis, men i hovedsak i samarbeid med andre kunstnere eller kulturformidlere.

I "fellesprosjektet" satt prosjektlederne i bydelene og representantene fra riksinstitusjonene sammen i en arbeidsgruppe. Her ble det brukt svært mye energi til å diskutere hvordan man skulle legge opp samarbeidet og lite på å planlegge konkrete tiltak og arrangementer.

Først etter at nesten halve prosjektperioden var gjennomført, kom man til klarhet om hvordan samarbeidet skulle gjennomføres. Prosjektets styringsgruppe (sammensatt av representanter fra Kulturrådet, Byrådsavdeling for kultur og byutvikling, og de aktuelle bydelene) endret imidlertid ikke prosjektets målsettinger underveis. Erfaring fra annet prosjektarbeid viser at tilpasninger eller endringer av målsettinger underveis, gjennomført i samråd med sentrale samarbeidsparter, er vesentlig for å lykkes i forsøksprosjekter. Det kan i denne sammenheng stilles spørsmål ved hvorfor ikke riksinstitusjonene var representert i prosjektets styringsgruppe, noe man kunne forvente ut fra prosjektets overordnede målsettinger.

I løpet av prosjektperioden ble det tross disse vanskelighetene gjennomført en god del tiltak og arrangementer i samarbeid mellom bydelene og riksinstitusjonene. Både bydelene og Riksinstitusjonene understreker at samarbeidet har gitt verdifulle erfaringer og kunnskaper om kulturformidling og kulturforvaltning i bydeler. Uklarhetene omkring målsettingene og de ulike aktørenes roller i arbeidet førte imidlertid til at man i mindre grad enn forutsatt fikk utnyttet et samarbeid som trolig kunne gitt alle parter et større utbytte.

Organisasjonsstrukturen i prosjektene

Stovner og Ullern bydeler valgte å organisere de lokale prosjektene på ulik måte. Stovner bydel hadde allerede før prosjektstart en kulturavdeling i bydelsadministrasjonen. Bydelen valgte derfor å etablere prosjektet innen den eksisterende linjeorganisasjonen med kultursjefen som prosjektleder. Innen kulturavdelingen ville man benytte prosjektet til å videreutvikle "kulturaspektet" i avdelingens arbeid, som ellers omfattet mer generelt barne- og ungdomsarbeid.

Ullern bydel hadde ingen kulturforvaltning i bydelen fra før. Bydelen opprettet en egen prosjektorganisasjon og ansatte en egen prosjektleder. Det ble også nedsatt en lokal styringsgruppe med representanter fra bydelsadministrasjonen, bydelsutvalget, skolene og det private næringsliv. Halvveis i prosjektperioden ble styringsgruppen supplert med tre skoleelever som fungerte som ungdomsrepresentanter.

Stovner bydel ønsket ikke organisatorisk å skille prosjektarbeidet og kulturavdelingens øvrige arbeid. Dette medvirket til at bydelen i løpet av prosjektperioden i mindre grad oppnådde å formulere overfor seg selv og andre hva prosjektet hadde tilført av ny kunnskap og nye arbeidsformer. Dermed mistet prosjektet den muligheten til egnevaluering og erfaringslæring underveis som er vesentlig for å kunne målrette prosjektarbeidet.

Fordi dette arbeidet ikke var organisert som prosjekt, hadde heller ikke noen enkeltperson et eget mandat for å prøve ut nye arbeidsformer. Konsekvensene av dette ble særlig tydelig da kultursjefen, som også var prosjektleder, ble borte fra sin stilling. En ansatt i kulturavdelingen overtok ansvaret for prosjektet, men uten noe mandat til å prøve ut nye arbeidsformer og nye strukturer. Vedkommende manglet også det nettverket som kultursjefen hadde hatt.

Ullern bydel etablerte en prosjektorganisasjon på siden av linjeorganisasjonen, og det ble ansatt en prosjektleder på heltid. Den lokale styringsgruppen var sammensatt av sentrale aktører i bydelen. Styringsgruppen definerte i fellesskap et sett med lokale målsettinger for prosjektet. Dermed hadde disse målsettingene tilslutning fra bydelsadministrasjon, politisk ledelse, skolerepresentanter og andre.

En slik tilslutning er vesentlig for å kunne gjennomføre forsøksprosjekter som krever at flere lokale ressurser arbeider sammen for å nå målet. Den lokale styringsgruppen gjennomførte regelmessige oppsummeringer av prosjektarbeidet og hadde dermed et godt grunnlag for erfaringslæring og styring.

Kultur til nye grupper barn og ungdom

En av målsettingene for kulturarbeidet i bydelene var at kulturformidlingen skulle nå frem til de gruppene barn og ungdom som var mindre engasjert i kulturaktiviteter. En overveiende del av tilbudene i Ullern bydel ble arrangert i samarbeid med skolene, og disse arrangementene foregikk i skoletiden. Dermed ville prosjektet nå alle – eller flest mulig – barn og ungdom i bydelen, også de som ikke i fritiden er engasjert i kulturaktiviteter.

Bydelen oppnådde uten tvil å nå de fleste barna og ungdommene i bydelen med kulturtilbud. Erfaringer fra kultursatsing i andre bydeler i Oslo kan imidlertid indikere at hvis man gir det samme tilbudet til alle, er det de gruppene som fra før er mest ”kulturaktive”, som har det største utbyttet av de nye tilbudene. Resultatet *kan* dermed bli at man *øker* forskjellene i kompetanse og aktivitet på kulturens arenaer (Sæter og Ulfrstad 1998).

Stovner bydel satset ikke spesielt på å nå nye grupper. Bydelen ville primært videreutvikle eksisterende tilbud, men også opprette nye uten å målrette disse mot bestemte barn og ungdommer. Det var en oppfatning i prosjektet på Stovner at de nye tilbudene tiltrakk seg personer som ikke tidligere hadde deltatt på bydelens kulturtilbud. Selv om vi bare har antydninger om dette, er det grunn til å tro at nye tilbud både på Stovner og Ullern har engasjert nye enkeltpersoner i ulike kulturaktiviteter.

Forankring av prosjektarbeidet

Prosjektene medførte at bydelene måtte erverve ny kunnskap på flere områder: Samarbeid med kulturinstitusjoner og utøvere, planlegging og gjennomføring av arrangementer, bruk av arenaer i bydelene, hva som kreves av ressurser til ulike tiltak, mobilisering av medarbeidere og mobilisering av barn og unge til å delta.

Stovner bydel organiserte prosjektet integrert i forvaltningen nettopp fordi de ønsket å etablere den nye kunnskapen innen de eksisterende strukturene. Trolig oppnådde de også dette til dels. Begge de som har hatt ansvaret for prosjektet, jobber videre i bydelsforvaltningen. Det

er imidlertid et spørsmål om de har klart å spre kunnskapen slik at denne er forankret også hvis de aktuelle personene skulle slutte i sine stillinger.

Som vi tidligere har påpekt var det vanskelig å formulere hva prosjektet tilførte bydelen fordi prosjektarbeidet i liten grad ble skilt fra kulturavdelingens øvrige arbeid. Å systematisere et slikt skille kan ofte forenkle, men *forutsetter* ikke prosjektorganisering. Det forutsetter først og fremst en systematisert erfaringslæring og dokumentasjon. Fordi dette i liten grad fant sted, ble forutsetningene for å systematisere ny kunnskap og formidle denne videre vanskeliggjort.

Ullern bydel har på mange måter fått "full uttelling" for prosjektet. Gjennom styringsgruppens deltakelse i prosjektarbeidet sikret bydelen at kunnskaper om arbeidsprosessene ble spredt til flere i bydelsforvaltningen. Gjennom oppsummeringer og annet ble det gjennomført systematisert erfaringslæring, og dokumentasjonen av denne ble gjennomført på en grundig måte. I tillegg har bydelen opprettet en fast stilling for kulturformidling i bydelsforvaltningen. En slik stilling vil kunne medføre at det dannes rutiner, nettverk og strukturer som medfører at arbeidet i mindre grad blir avhengig av enkeltpersoner.

Både Ullern og Stovner bydel jobbet i samarbeid med de ulike institusjonene i bydelene. Både skoler, fritidsklubber, barnehager og andre har vært involvert i nye former for kulturarbeid i prosjektperioden. Det er etablert kunnskap om kulturformidling blant ansatte, og en del institusjoner har lært hvilke forutsetninger som må fylles for å kunne gjennomføre arrangementer.

Viktig for forankring er de faste strukturene Ullern bydel har lagt for samarbeidet med skolene om kulturarbeid. Det er opprettet kulturkontakter på hver av skolene, og det er faste møter mellom bydelen og kulturkontaktene.

Bakgrunnen for prosjektet

Kulturrådet tok initiativet til prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer". De henvende seg til Oslo kommune, Byrådsavdeling for kultur og byutvikling og til de statlige kulturformidlingsinstitusjonene (riksinstitusjonene) og spurte om man var interessert i et samarbeid om et prosjekt for å etablere kulturforvaltning i bydeler i Oslo.

Oslo kommune fikk tilbud om å velge ut to bydeler som skulle delta i prosjektet. De to bydelene Stovner og Ullern bydel ble valgt fordi man ønsket to bydeler med noe forskjellig utgangspunkt for arbeidet. Stovner bydel hadde allerede en kulturavdeling som jobbet med kulturformidling til barn og ungdom, men ønsket å videreutvikle dette arbeidet. Ullern bydel hadde ingen erfaring med kulturadministrasjon i bydelsforvaltningen.

Det var to mål med prosjektene. På den ene side ønsket både Kulturrådet og Oslo kommune å prøve ut hvordan ansvar for lokal kulturforvaltning kunne organiseres og prøves ut i de enkelte bydelsadministrasjonene. På den annen siden ønsket man at riksinstusjonene skulle få erfaring med å jobbe i Oslo. Riksinstusjonene hadde tidligere ikke drevet sin virksomhet verken i Oslo sentralt eller i bydelene, men har tidligere drevet kulturpolitiske tiltak i distriktene.

Det ble gjennomført en forprosjektperiode fra 1992 til 1993. I denne perioden diskuterte de involverte partene hvordan prosjektarbeidet skulle legges opp og hva samarbeidsrelasjonene mellom riksinstusjonene og bydelene skulle bestå i. I forprosjektperioden la også bydelene de første planene for hva man ønsket å gjøre i prosjektet.

En styringsgruppe med representanter fra Kulturrådet, Byrådsavdelingen i Oslo kommune og bydelene ble opprettet. Videre ble det satt sammen en arbeidsgruppe av representanter fra bydelene og riksinstusjonene.

Ullern bydel ansatte en egen prosjektleder og opprettet en egen styringsgruppe for prosjektet. I Stovner bydel tok kultursjefen på seg ansvaret for prosjektledelsen og la prosjektet inn som en integrert del av bydelens kulturforvaltning.

Prosjektperioden var fra 1994 til 1996. Prosjektet ble offisielt åpnet i januar 1994 i Oslo Rådhus av Kulturministeren med barn og unge og representanter fra bydelsadministrasjoner og bydelsutvalg til stede.

Evaluering av prosjektet

Norges byggforskningsinstitutt fikk i mai i oppdrag å evaluere prosjektet i de tre prosjektårene. Det ble lagt vekt på at man ønsket årlig tilbakemelding eller rapportering med vurderinger av prosjektarbeidet. Man ønsket at prosjektene skulle få anledning til å endre kursen underveis, dersom det var behov for dette.

Det ble fra oppdragsgiver særlig lagt vekt på at man ønsket en evaluering omkring målsettingene for prosjektarbeidet. I et senere brev fra Oslo kommune¹ ble det reist et ønske om at det i tillegg skulle legges større vekt på en organisasjonsanalyse.

De overordnede målsettingene for prosjektet dreier seg delvis om samarbeidsrelasjonene i prosjektet, og delvis om arbeidsmåten og resultatet av kultursatsingen i Stovner og Ullern bydeler. Sentrale problemstillinger i evalueringen dreier seg derfor for det første om hvordan målsettingene la føringer på samarbeidsrelasjonene i prosjektet som helhet, og hvordan samarbeidet mellom de forskjellige deltakerne ble etablert. Prosjektet strevde lenge med å finne gode samarbeidsrelasjoner. Derfor har dette blitt et relativt omfattende punkt i evalueringen.

For det andre er det lagt vekt på problemstillinger omkring organiseringen av arbeidet i bydelene og hvordan dette har lagt føringer på arbeidsprosessene. De to bydelene organiserte prosjektarbeidet på svært ulike måter. Her er det derfor også lagt vekt på en sammenlikning av bydelene.

For det tredje er prosjektene evaluert i forhold til målsettinger for det lokale arbeidet i hver av bydelene. I denne delen av evalueringen er det også lagt vekt på de lokale nettverkene i bydelene og hvordan de lokale samarbeidsrelasjonene har medvirket til resultatet av prosjektarbeidet.

Til slutt i evalueringen har vi lagt ved resultatene av en spørreskjemaundersøkelse som ble gjennomført blant alle 6. og 8. klassinger i begge bydelene i 1994. Undersøkelsen hadde til hensikt å måle kulturaktiviteten blant barn og ungdom, hvilke aktiviteter de var engasjert i, om de deltok på de enkelte aktivitetene i bydelen eller i Oslo sentrum, og hvem de deltok sammen med. Undersøkelsen var delvis tenkt som et planleggingsverktøy for bydelene. Det ble derfor lagt vekt på en gjennomgang av resultatene av undersøkelsen i rapporteringen etter første prosjektår.

Evalueringen har siden midten av første prosjektår fulgt prosjektene og har gitt rapporter til prosjektets styringsgruppe og arbeidsgruppe midtveis i annet og tredje år i prosjektperioden. Resultatene av undersøkelsen om kulturaktivitet blant barn og ungdom i de to bydelene (se vedlegg) ble rapportert til prosjektet midtveis i annet prosjektår.

---

¹ Brev av 13.07.94

Metoder i evalueringen

Evalueringen har i benyttet kvalitative samtaleintervjuer, observasjon og spørreskjemaundersøkelser. Følgende datagrunnlag ligger til grunn for rapporteringen:

Intervjuer:

- 19 samtaleintervjuer med prosjektledere (prosjektansvarlige) i de to bydelene, og i tillegg samtaler over telefon
- Samtaleintervjuer med 3 lærere
- Samtaleintervjuer med 2 av riksinstitusjonene og ett gruppeintervju med alle til stede
- To samtaleintervjuer med barn/ungdom, ett gruppeintervju og ett i forbindelse med observasjon av et arrangement
- Ett intervju med Kulturrådet og ett med Kulturdepartementet
- Fem ansatte på bydelenes institusjoner er intervjuet ved ulike anledninger
- Administrasjonssjefen i Stovner bydel er intervjuet
- Ved tre anledninger er kunstnere/utøvere intervjuet, ett samtaleintervju og ett gruppeintervju

Observasjoner:

Evaluator har vært til stede som observatør ved følgende møter og arrangementer:

- Syv kulturarrangementer for barn og ungdom
- Tre sentrale styringsgruppemøter
- To sentrale arbeidsgruppemøter
- Ett lokalt styringsgruppemøte i Ullern bydel

Dokumentstudier:

Evaluator har jevnlig mottatt dokumentasjon vedrørende prosjektene, opplysninger om arrangementer og tiltak, referater fra styringsgruppe- og arbeidsgruppemøter m.m.

Kvantitativ undersøkelse:

Det er også gjennomført en spørreskjemaundersøkelse om kulturaktiviteter for alle 6. og 8. klassinger i Stovner og Ullern bydeler. Over 600 elever besvarte undersøkelsen.

Om rapporten

Rapporten er delt i fire deler. Første del diskuterer prosjektets sentrale målsettinger og målsettingene i bydelene, og hvordan disse til dels har skapt kryssende forventninger til prosjektarbeidet hos de forskjellige samarbeidspartene.

Annen del diskuterer problemstillinger rundt organisasjonsstrukturen i prosjektene. Av grunner som beskrives senere har vi delt prosjektet inn i tre deler: "fellesprosjektet" og "bydelsprosjektene" i hver av de to bydelene. Vi beskriver her hvordan hvert av disse prosjektene er organisert og diskuterer hvilke rammer dette har lagt for prosjektarbeidet.

I tredje del beskriver vi arbeidsprosessene i prosjektarbeidet i bydelene. Disse diskuteres i lys av prosjektets overordnede målsettinger. Det legges her særlig vekt på de ulike samarbeidsrelasjonene i prosjektet, og bydelenes forskjellige fremgangsmåter i prosjektarbeidet diskuteres. Vi reiser her også spørsmålet om hva kulturaktivitet kan tilføre barn og unge.

I rapportens fjerde del gjengir vi resultater fra spørreskjemaundersøkelsen i blant skoleelevene. Undersøkelsen ble gjennomført i 1994 og var delvis ment som et planleggingsverktøy for bydelsprosjektene. En del av de forholdene tallene viser vil ikke være tilfellet i dag. Dette gjelder både internt i hver bydel og i forskjellene mellom bydelene. Resultatene fra undersøkelsen gjengis i figurer og kommenteres hovedsak deskriptivt og kortfattet.

Del 1

Prosjektets målsettinger

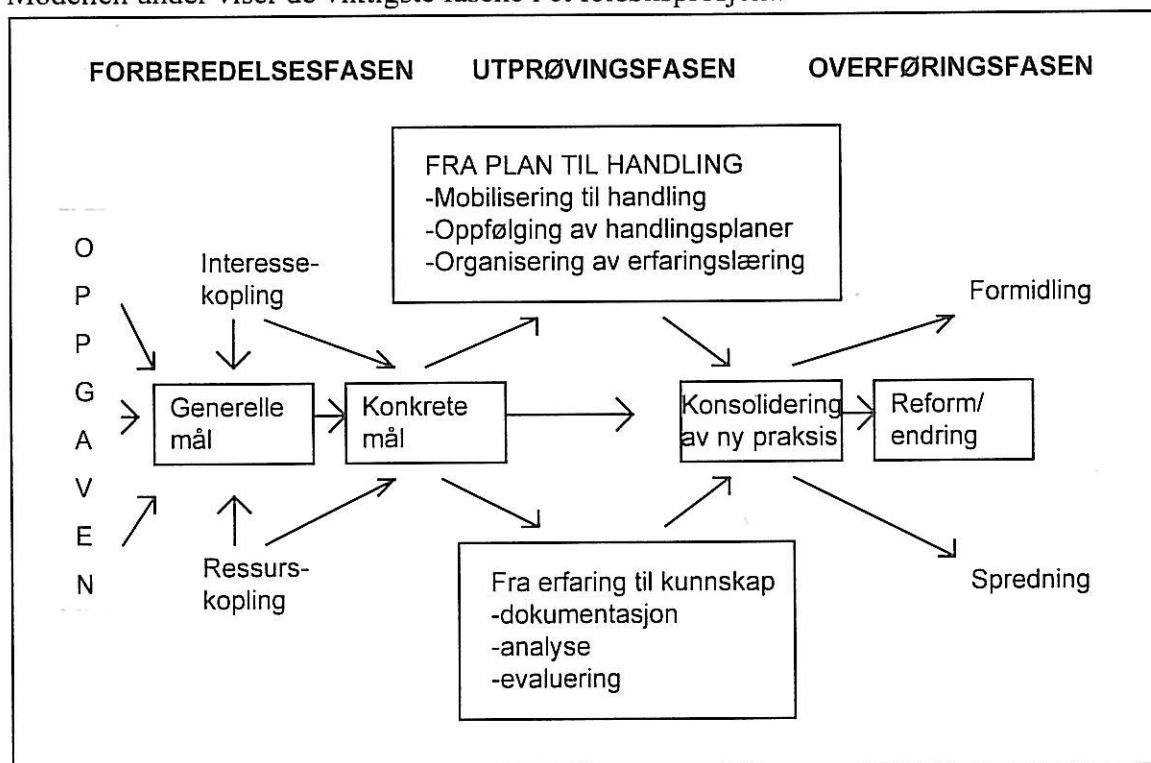
1.1 Prosjektarbeid og iverksetting

Vi deler gjerne prosjektarbeidet i tre faser. Forberedelsesfasen innebærer at de generelle målsettingene for det arbeidet som skal utføres, legges til grunn for å kople til andre som har interesser i det arbeidet som skal gjøres, og andre ressurser og ressurspersoner. Forberedelsesfasen skal lede inn i en konkretisering av planene for prosjektarbeidet og en formulering av konkrete (resultat-)mål.

I utprøvningsfasen skal arbeidet settes ut i livet. Handlingsplaner skal følges opp, og ikke minst er det her viktig å organisere erfaringslæring for å kunne dra nytte av positive og negative erfaringer.

Utprøvningsfasen skal munne ut i en konsolidering av ny praksis - her kulturforvaltning på bydelsnivå - og lede inn i overføringsfasen der hovedsaken er å formidle og spre kunnskaper om erfaringer fra prosjektarbeidet (Sæterdal 1990).

Modellen under viser de viktigste fasene i et forsøksprosjekt.

Modell for forsøksprosessen. (Sæterdal, 1990)

Målsettinger og organisasjonsstruktur utgjør rammene rundt det arbeidet som skal utføres. Ingen organisasjon og ingen mål vil ha noen effekt uten at det arbeides innen organisasjonen for å gjennomføre målsettingene. Gjennomføring av målsettinger er en kopling av mål og midler i en prosess der man søker å oppnå konkrete resultater. Denne prosessen kan vi kalle *iverksettelsesprosessen*.

Vi har valgt å legge vekt på vurdering av prosjektene i et prosess- og iverksettelsesperspektiv. Dette er fordi det konkrete organisasjonsarbeidet spilles ut i spennet mellom organisasjonsstrukturene og målsettingene for prosjektet.

I artikkelen *The Policy Implementation Process* (1975) definerer Van Meter og Van Horn *iverksettelse* som "handlinger utført av offentligheten, eller private individer eller grupper, rettet mot gjennomføringen av på forhånd definerte mål". En bedømmelse av iverksettelsen dreier seg altså ikke først og fremst om vurdering av måloppnåelse, men om *prosessen* som utspiller seg i arbeidet med å definere og gjennomføre målene.

På basis av de målene og den organisasjonsstrukturen bydelene har valgt, skal vi nå se på hvordan prosjektene greier å iverksette sine målsettinger og hvilke faktorer som spiller inn på iverksettelsen.

Van Meter og Van Horn viser til tidligere empiriske undersøkelser og trekker frem særlig to forhold som påvirker iverksettelsesprosessen:

1. Iverksettelse vil influeres av i hvilken grad det er *konsensus om målene* mellom deltakerne i iverksettelsesprosessen
2. *Deltakelse* i beslutningsprosessene på alle plan skaper større grad av konsensus

Det pekes altså her på at det må være relativt høy grad av enighet mellom deltakerne for at et prosjekt skal oppnå å gjennomføre arbeidet.

Videre pekes det på at deltakelse i beslutningsprosesser på alle plan øker muligheten for å oppnå enighet om målsettingene. Dette omfatter både deltakelse horisontalt og vertikalt. Med horisontal deltakelse mener vi her at alle aktører som er involvert f.eks. på det planet som planlegger arbeidet, bør delta. Med vertikal deltakelse menes det her at muligheten for å oppnå enighet om målsettingene er større når også alle parter innen hver enkelt institusjon eller etat, fra overordnet myndighet via de som jobber med praktisk planlegging til de som skal sette arbeidet ut i livet, deltar.

Vi skal i det følgende se på hvilke målsettinger vi finner i prosjektet og diskutere i hvilken grad det er konsensus eller enighet om disse.

1.2 Sentrale hovedmål for prosjektet “Kultur for og med barn og unge i drabantbyer”

Kulturprosjektene på Stovner og Ullern ble initiert av Kulturrådet. Kulturrådets målsettinger for disse prosjektene må ses som overordnede målsettinger for prosjektarbeidet som helhet. Målsettingene fra Kulturrådet la føringer for alle involverte parter, både de sentrale statlige kulturformidlingsinstitusjonene (“R-ene”) og bydelene.

Følgende målsettinger for prosjektene “Kultur for og med barn og unge i drabantbyer” var formulert av Oslo kommune på basis av oppdraget fra Kulturrådet. Vi kan kalle disse de “sentrale hovedmål”:

“Kulturrådet ønsker primært å prøve ut nye modeller for å oppnå ønskede mål. Stovner og Ullern skal utvikle kulturaktiviteter i samarbeid med Rikskonsertene, Riksutstillingene og Riksteateret. De tre riksinstitusjonenes engasjement i prosjektet er et ledd i målet om å bruke profesjonelle kunstnere/statlige kulturinstitusjoner til å stimulere til medvirkning fra lokale krefter. Et ønsket mål med prosjektet er bl.a. å stimulere til et samarbeide mellom riksinstitusjonene som kan gi positive ringvirkninger mht. å utvikle en helhetlig kunst- og kulturformidling til barn og unge. Koplingen mellom sentrale kulturinstitusjoner om formidling av kulturtiltak i de aktuelle bydeler bør ses i forhold til Oslo’s særstilling når det gjelder tilgjengelighet til profesjonelle ressurser².”

Vi kan systematisere dette sitatet i følgende hovedpunkter:

- Bydelene skal utvikle kulturaktiviteter i samarbeid med de nevnte riksinstitusjonene
- Statlige kulturinstitusjoner og profesjonelle kunstnere skal stimulere til medvirkning fra lokale krefter
- Prosjektene skal stimulere til samarbeid *mellom* riksinstitusjonene
- Dette samarbeidet *mellom* riksinstitusjonene skal gi “ringvirkninger” mht. kulturformidling til barn og unge
- Koplingen *mellom* sentrale kulturinstitusjoner om formidling i de aktuelle bydeler skal ses i forhold til Oslo’s særstilling

Disse hovedpunktene sier noe om at det skal utvikles kulturaktiviteter lokalt, at det skal være et samarbeid mellom profesjonelle kunstnere/kulturinstitusjoner og lokale krefter og at det skal drives kulturformidling. Målsettingene er imidlertid i første rekke mål for hvordan Riksinstitusjonene skal arbeide i prosjektet. Det er riksinstitusjonene som er “subjektet” i formuleringene. Riksinstitusjonene skal samarbeide, og dette samarbeidet skal stimulere til - eller “gi ringvirkninger” til lokalt kulturarbeid.

Videre finner vi målsettinger for selve prosjektarbeidet som vi kan kalle “sentrale delmål”:

- Kulturaktivitetene skal være et samarbeid mellom profesjonelle og amatører
- Målgruppene bør delta i prosessene

---

²Oslo kommune 30.03.94, saksnr. 93/00213-29

- Prosjektarbeidet skal innebære en tilnærming til nye grupper og ikke bare de som allerede er engasjert i kulturaktiviteter
- Det er et mål at nye grupper blir mer glad i - og interessert i kunst og kultur
- Arbeidet skal ha en tverrfaglig tilnærming, dvs. at de enkelte aktivitetene skal innebære kombinasjoner av eller koplinger mellom ulike kunstformer

Hovedtrekkene i disse målsettingene handler om den gruppen prosjektarbeidet er rettet mot, nemlig barn og unge. Barn og unge amatører skal samarbeide med profesjonelle. De skal delta på ulike plan i prosjektarbeidet og i aktivitetene, og det er et mål at man skal nå frem til og skape interesse hos barn og unge som i utgangspunktet ikke er engasjert i kulturaktivitet.

Den siste av disse delmålene skiller seg fra de andre ved at det er en målsetting for å skape tverrfaglig eller "tverrkunstneriske" aktiviteter, d.v.s. aktiviteter som går på tvers av de tradisjonelle skillene mellom kunststartene (f.eks. musikk versus teater versus billedkunst osv.).

1.3 Bydelenes målsettinger

Prosjektene skulle forankres i bydelene. Bydelsadministrasjonene skulle gjennomføre det daglige prosjektarbeidet, og det var bydelenes barn og unge som skulle gis tilbud og selv bidra i kulturaktivitetene.

Stovner bydel hadde ikke formulert noen egne målsettinger for prosjektarbeidet før mot slutten av prosjektperioden³. I samtale med kultursjef og prosjektleder på Stovner fikk vi opplyst at prosjektet i første rekke skulle gi mulighet til å "rendyrke" det kulturelle aspektet i det kulturarbeidet bydelsadministrasjonen allerede var i gang med:

"Vi forsøker å bli mer bevisste på at vi er kulturarbeidere og ikke bare ungdomsarbeidere. Vi vil ha dette aspektet bedre inn i offentlig forvaltning. Vi jobber nå for å se på hvordan vi kan uttrykke dette bedre både utad og innad."

Videre skulle midlene som fulgte prosjektet gi mulighet til å utvide tiltak som var i gang, samt muliggjøre nye arrangementer og tiltak.

Ullern bydel nedsatte tidlig en lokal styringsgruppe for bydelens prosjekt. Denne styringsgruppen vedtok lokale målsettinger for prosjektarbeidet. Disse målsettingene var som følger:

- Det skal være etablert nye kulturaktiviteter for barn og unge i Ullern bydel
- Aktivitetene skal gjennomføres i regi av Ullern bydelsforvaltning, forskjellige faggrupper, organisasjoner og lag. Dette skal føre til bedre samordning av ressursene på barne- og ungdomstiltak
- Arbeidet skal stimulere til egenaktivitet blant bydelens barn og unge
- Barn og unge i bydelen som ikke i noen særlig grad deltar i bydelens kulturtilbud, skal prøves aktivisert gjennom Kulturprosjektets ulike kulturaktiviteter og -tilbud

³ I bydelens sluttrapport av 05.03.97 for kulturprosjektet finnes et sett med målsettinger formulert.

- Bruk av profesjonelle kunstnere skal være et virkemiddel i enkelte kulturarrangement i bydelen
- Prosjektet skal berøre hele bydelen geografisk i løpet av prosjektperioden
- Prosjektet skal legge grunnlag for å videreføre formidlingskompetanse i bydelsadministrasjonen

Som vi ser av målsettingene handler alle om arbeidet slik det skal drives i bydelene. *Ingen* av målsettingene her handler om samarbeid med riksinstusjonene spesifikt, selv om man har målsettinger om å samarbeide med profesjonelle kunstnere.

Det er her to typer målsettinger. Den ene typen handler om hvilket mål man vil nå i forhold til barn og unge. Man vil ha etablert nye aktiviteter og engasjere nye grupper, barn og unge skal bli engasjert i *egen* aktiviteter, og nye grupper skal være aktivisert.

Den andre typen målsettinger her handler om forvaltningsmessige mål for bydelen. Det skal samarbeides med og samordnes mellom faggrupper og organisasjoner, hele bydelen skal gis et tilbud og man skal samarbeide med profesjonelle kunstnere i gjennomføringen av aktivitetene.

1.4 Riksinstusjonenes målsettinger

Ser vi på det vi har kalt de sentrale overordnede målsettingene, handler prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" om oppgaver som i hovedsak skal utføres av Riksinstusjonene. Imidlertid synes riksinstusjonenes rolle i det praktiske arbeidet å ha vært uklar fra starten av prosjektarbeidet.

Ingen av riksinstusjonene hadde såvidt vi har fått opplysninger om, formelt formulert egne målsettinger for egen deltakelse i prosjektet. Riksinstusjonene mottok heller aldri noen formell henvendelse eller sakspapirer fra Kulturrådet, Oslo kommune sentralt eller andre instanser som gjaldt deres egen deltakelse i prosjektarbeidet⁴.

Ingen av de midlene som fulgte prosjektet, tilfalt riksinstusjonene. Her var det uklarerheter i starten av prosjektet. Ifølge en av prosjektlederne i bydelene var det i planleggingsfasen snakk om at halvparten av prosjektmidlene skulle gå til tiltak som ble gjennomført i regi av Riksinstusjonene. Dette ønsket imidlertid ikke bydelene. For at de skulle ha mulighet til å gjennomføre prosjektarbeidet, måtte de selv kunne disponere prosjektmidlene:

"Det var gitt 250.000 pr. bydel over tre år. Denne tildelingen *var forutsatt et samarbeid* med R-ene. R-ene lurte på hvordan de skulle få dekket utgiftene. De trodde de skulle disponere halvparten av prosjektmidlene i hver av bydelene, til sammen 250.000. Dette ble helt feil. Vi måtte diskutere hvordan R-ene kunne bidra uten en slik binding av våre midler. Ingen har sagt at det skulle være slik⁵."

⁴ Intervju med Riksinstusjonene på arbeidsgruppemote november 1995

⁵ Op.cit.

Den økonomiske situasjonen skapte vanskeligheter for begge parter i starten av prosjektet. Bydelene opplevde riksinstitusjonenes tilbud som "dyre", mens noen av riksinstitusjonene opplevde at bydelene ville ha "gratisarrangementer".

Riksinstitusjonene fikk heller ikke andre midler til å jobbe overfor Ullern og Stovner. I samtaler med representanter fra alle Riksinstitusjonene ble det formidlet frustrasjoner over at man verken fikk økonomiske midler eller andre ressurser til å delta i disse prosjektene. En uttalelse fra en av riksinstitusjonene synes representativ for deres felles oppfatning:

"At man skulle samarbeide i Ullern- og Stovner-prosjektene var ikke noe mer enn store ord..."

Tidlig i prosjektperioden hadde vi samtaler med to av riksinstitusjonene for å undersøke hvilke målsettinger de selv hadde med å delta i prosjektet. Den ene ble valgt for det var den av riksinstitusjonene som hadde hatt mest samarbeid frem til dette tidspunktet, den andre fordi det var den som hadde hatt minst samarbeid.

Representantene fra de to riksinstitusjonene hadde noe forskjellige målsettinger. Fra den ene ble målsettingene formulert slik:

"Vi er fornøyd med prosjektet hvis man får som resultat at det har skjedd en bevisstgjøring av kultursjefer, kulturadministrasjon og skoler/ungdomsklubber om hvordan man administrerer profesjonell kunst. Får man en slik bevisstgjøring og læring, vil prosjektet kunne resultere i varige endringer av kulturaktivitet. Da er det ikke så viktig om man i første omgang kan se resultater i kulturaktivitet blant barn og ungdom etter tre eller seks år. Hvis man får en læring hos de som kan stå for kulturformidlingen/-administrasjonen, vil det før eller siden resultere i kulturaktivitet.

Vi ønsker en administrasjon i bydelene som vet at vi er der og som vet hvordan vi kan jobbe sammen og som bruker oss. Dette er hovedmålet for Rikskonsertenes deltakelse i prosjektene."⁶

Den andre av R-ene så det som et mål å: "...kunne være med å utvikle en kulturpolitikk og et idéforum for kulturformidling i bydelene. Vi ser det også som et mål å selv lære noe om hensiktsmessige arbeidsformer i Oslo."

Felles for begge institusjonene var imidlertid at de ønsket å bidra til utviklingen av *lokal kulturforvaltning og -administrasjon*. Ingen av dem formidlet målsettinger som tydet på at arbeidet innen eller mellom de enkelte riksinstitusjoner var hovedsaken.

Det er uklart hvorfor riksinstitusjonene på denne måten så bort fra prosjektets overordnede målsettinger. En grunn kan være at de opplevde at det ikke var rom for dette i samarbeidet med prosjektene på Stovner og Ullern, fordi vanskelighetene med å etablere samarbeidet med bydelene ble den dominerende problemstillingen.

---

⁶ Intervjuer med Rikskonsertene og Riksteateret november 1994

1.5 Riksinstitusjonenes forventninger

Vi har nå tre sett med inkompatible målsettinger for deltakerne i prosjektarbeidet.

- * De sentrale overordnede målsettinger som handler om samarbeidet mellom riksinstitusjonene og om etablering av kulturarbeid i bydeler.
- * Bydelenes målsettinger om etablering av lokal kulturforvaltning som ikke gir samarbeidet med riksinstitusjonene noen særstilling i forhold til andre profesjonelle kulturinstitusjoner.
- * Riksinstitusjonenes målsettinger om å delta i planleggingen av bydelenes arbeid og samarbeid om kulturaktiviteter.

Fordi målsettingene omkring riksinstitusjonenes og bydelenes roller var såvidt forskjellige, spurte vi tidlig i prosjektfasen hvilke *forventninger* de forskjellige deltakerne i prosjektet hadde til hverandre. Vi spurte da både om hvilke forventninger de selv opplevde å møte hos andre og hvilke forventninger de selv hadde til arbeidet.

Begge riksinstitusjonene formidlet i prosjektets startfase at de opplevde det slik at *bydelene* forventet at riksinstitusjonene skulle stå for en slags "kulturmeny". Fra denne menyen skulle prosjektene kunne plukke etter sine behov og ønsker. De opplevde å møte forventninger om tilbud på ferdige oppsetninger og arrangementer, og disse tilbudene skulle være svært så billige. Riksinstitusjonene mente i motsetning til dette å være invitert til å stille opp når bydelene ba om det, ikke til å selv ta initiativ til arrangementer.

Riksinstitusjonene hadde også forstått det slik at bydelene forventet at institusjonene skulle bruke av egne midler i satsingen på Stovner og Ullern. Som nevnt hadde ingen av riksinstitusjonene fått avsatt midler til noen slik satsing. Riksinstitusjonene forsto det slik at planen var at deres satsing i bydelene skulle finansieres over prosjektenes budsjetter.

Jeg har tidligere nevnt riksinstitusjonenes målsettinger om å bidra til utvikling av lokal kulturforvaltning. Når det gjelder riksinstitusjonene rolle i det konkrete prosjektarbeidet i bydelene, var det mer uklart hvordan man ønsket at denne skulle være. Ingen av de to riksinstitusjonene mente det var deres oppgave å ta initiativ overfor prosjektene til konkrete forestillinger eller arrangementer. Begge ventet på initiativ fra prosjektene. Samtidig var det ingen av de to riksinstitusjonene som ønsket å være formidlere av det en av representantene kalte "kulturmeny til fritt valg". En av representantene formulerte det slik at institusjonen ikke "liker å leke butikk", et system der noen ringer og sier vi ønsker det og det, og så skal institusjonen se hva den kan tilby.

Det var imidlertid i denne prosjektfasen vanskelig å se hva riksinstitusjonenes rolle skulle være hvis de selv verken ville tilby konkrete arrangementer eller svare på forespørsler fra bydelene.

Dette blir imidlertid noe klarere etter et fellesmøte mellom prosjektets styringsgruppe og arbeidsgruppen våren 1995. I referatet kan vi lese følgende om riksinstitusjonenes forventninger:

"I utgangspunktet forventet riksinstitusjonene at de skulle bidra med ekspertise på eget forvaltningsområde, at de skulle være leverandører av konkrete tilbud, at de skulle få delta i planleggingen når det gjelder utviklingen av

kultur i bydeler, og få være med på å utvikle lokale kulturinstitusjoner da enkelte av riksinstitusjonene besitter arrangørkunnskap som bydelene kan utnytte⁷”.

Som det fremgår av dette sitatet, ville riksinstitusjonene være “leverandører av konkrete tilbud”. Dette må forstås som en klargjøring av riksinstitusjonenes rolle.

1.6 Kryssende forventninger med bydelene

Mye tyder på at grunnen til at bydelene og riksinstitusjonene ikke fikk klarlagt hvordan man skulle samarbeide før man var kommet nesten halvveis i prosjektperioden, var at man hadde kryssende forventninger til hva samarbeidet skulle bestå i.

De som drev kulturbydelsprosjektene, opplevde i startfasen at intensjonen med prosjektet var at Riksinstitusjonene skulle etableres i Oslo og at disse institusjonene skulle utvikle et samarbeid. En av prosjektlederene formulerte det slik:

“Bydelene har blitt brukt som “gissel” eller virkemiddel for at R-ene skal samarbeide. Vi skal altså gå grasrotveien i bydelene for at R-ene skal samarbeide. (...) Hvis det skulle ha vært slik, måtte det ha vært fulgt opp på andre måter.”

Den andre prosjektlederen uttalte følgende:

“Jeg har opplevd prosjektet litt som et bestillingsverk for å realisere målsettinger om at R-ene skal samarbeide...”

Målsettingene om samarbeidet mellom riksinstitusjonene skapte tilsynelatende svært uklare forventninger fra bydelenes side om hva slags rolle riksinstitusjonene skulle ha i samarbeidet. Bydelene uttrykte på den ene side forventninger om at riksinstitusjonene i større grad burde ha tatt initiativ til ulike tiltak.

En av representantene for riksinstitusjonene opplevde bydelens forventninger slik:

“I bydelene oppstod det forventninger om at R-ene skulle servere ferdige tilbud om oppsetninger og arrangementer. Dette ser ikke R-ene som sin oppgave. Bydelene og riksinstitusjonene snakket forbi hverandre. R-ene orienterte om at de var invitert til å stille opp når bydelene ba om det. Initiativet må komme fra bydelene. R-ene kjenner ikke bydelene.”

På den andre siden understreket begge prosjektlederene at bydelene måtte ha styringen på de tiltakene som settes i gang, og at samarbeid med riksinstitusjonene bare skulle skje der bydelene så behov for eller hadde nytte av dette.

Ifølge en av prosjektlederene var det helt i startfasen visse forventninger i bydelene om at R-ene skulle tilføre arrangementer og tiltak finansiert over institusjonenes egne budsjetter. Det ble imidlertid tidlig klarlagt at det ikke fantes midler til dette.

---

⁷ Referat fra fellesmøte i styringsgruppen og arbeidsgruppen for prosjektene i Ullern og Stovner bydeler. Oslo kommune 23.05.95

Bydelene forventet at riksinstisusjonene bare skulle bidra til konkrete tiltak og arrangementer. Ingen av bydelene uttrykker noen forventning om at R-ene skal kunne bidra med kompetanse på de forvaltningsmessige siden av prosjektet eller til en mer generell planlegging av prosjektarbeidet.

1.7 Bydelsprosjekter eller riksinstisusjonsprosjekter?

En av Van Meters og Van Horns påstander var følgende:

Iverksetting vil influeres av i hvilken grad det er konsensus om målene mellom deltakerne i iverksettelsesprosessen.

Det er en erfaring fra en lang rekke prosjekter at klare målsettinger er en forutsetning for å få til et samarbeid når det er involvert deltakere fra ulike instisusjoner og etater (se f.eks. Ulfrstad 1993, Askheim og Rønning 1987, m.fl.). Ikke minst gjelder dette når det skal etableres et nytt forvaltningsområde der man i høy grad er avhengig av at "veien blir til mens man går".

Det er sjelden mulig å ha alle mål og midler klare på forhånd i en slik prosess. Det må derfor være rom for å endre både mål og midler underveis. Dette medfører imidlertid *ikke* at det er mindre nødvendig å formulere målsettinger og å søke enighet om disse blant alle involverte parter. Erfaring viser at dette derimot i enda høyere grad nødvendiggjør en klar formulering av målsettingene og diskusjoner blant alle involverte parter når målene skal endres.

Som vi har sett av beskrivelsene i de foregående avsnittene, var det uklarheter omkring flere forhold knyttet til prosjektet.

1. Hva var målsettingene for prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer"? Var det et prosjekt for riksinstisusjonene, eller var det et prosjekt for å utprøve etablering av kulturforvaltning i bydeler i Oslo, *eller var det begge deler?*
2. Hva var målsettingen for de økonomiske midlene som var knyttet til prosjektarbeidet? Var det midler som i sin helhet skulle benyttes slik bydelene anså det som nødvendig eller skulle deler av midlene øremerkes tiltak og arrangementer i regi av R-ene?
3. Hva kunne riksinstisusjonene og bydelene forvente av hverandre i det konkrete prosjektarbeidet, det vil si hvordan skulle det praktiske arbeidet gjennomføres av de ulike partene for å iverksette prosjektets målsettinger?

Hvis en vellykket iverksetting av arbeidet forutsetter enighet om målsettinger, må man ha et felles sett av målsettinger å være enig eller uenig om. Slik forholdet var i første halvdel av prosjektene på Stovner og Ullern, opererte alle de forskjellige aktørene i prosjektarbeidet med

forskjellige målsettinger. Vi må derfor kalle dette en svært liten grad av konsensus (enighet) om målsettinger.

Slik det ser ut for oss, var intensjonen fra oppdragsgivernes side at dette *både* skulle være prosjekter som skulle utprøve etablering av lokal kulturforvaltning i bydeler i Oslo, og bidra til å utvikle et samarbeid mellom riksinstitusjonene, her omkring lokalt kulturarbeid i Oslo.

Samarbeidsrelasjonene ble imidlertid ikke skikkelig planlagt før prosjektarbeidet ble satt i gang. Disponeringen av økonomiske midler kun til bydelene skapte også uklarhet om hvordan de enkelte tiltakene skulle finansieres. Disse forholdene medførte at riksinstitusjonene og bydelene hadde til dels kryssende forventninger til hvordan hver av partene skulle bidra i prosjektarbeidet.

Uklarhetene omkring målsettingene medførte usikkerhet om prosjektet var et "riksinstitusjonsprosjekt" eller "bydelsprosjekt". Bydelene opplevde tilsynelatende tidlig et behov for å få kontroll over prosjektets ressurser og tiltak. De opplevde delvis prosjektene som "bestillingsverk for at R-ene skulle samarbeide". Det var i bydelene det praktiske, daglige arbeidet skulle utføres.

For å etablere denne kontrollen ser det ut til at bydelene hadde behov for å gjøre riksinstitusjonenes rolle mer perifer enn det som var intensjonen. En av prosjektlederne formulerer dette slik:

"Det var viktig å få R-ene litt ut på siden. (...) Vi fikk avklart dette på et møte. De forsto at de ikke skulle involvere seg så mye."

Dette kan tolkes som en strategi fra bydelenes side for å få kontroll med beslutningsprosessen i prosjektet. Ved å nedprioritere samarbeidet med riksinstitusjonene ble målsettingene om riksinstitusjonenes rolle skjøvet til siden. Dermed oppnådde bydelene økt kontroll over det som i organisasjonsteori kalles "beslutningspremisser, beslutningsprosesser og beslutningstemaer og mål" (Morgan 1988).

Nå var bydelenes målsettinger dominerende, og beslutningene om arbeidet som skulle utføres ble tatt i bydelene. Bydelene hadde nå kontroll over de grunnleggende premisser for hvordan beslutningene skulle fattes, over selve beslutningsprosessen og over hvilke beslutninger som skulle tas.

Om prosjektet var et "riksinstitusjonsprosjekt" eller "bydelsprosjekt" handler om prosjektets identitet og om grensesetting. Fordi identiteten var uklar i utgangspunktet, måtte den defineres underveis. Grensene måtte trekkes for at bydelene skulle kunne jobbe mer autonomt. Dette opplevde også R-ene, slik en av representantene uttalte det:

"Vi opplever at disse prosjektene er gitt til bydelene og at de gjør prosjektet til sitt. Da må de også drive dette frem selv."

Det uttrykkes en viss skuffelse fra riksinstitusjonene over dette. Det har virket som om man har hatt lyst og vilje til å gjøre noe mer ut av samarbeidet enn det som ble gjort. Samtidig har samarbeidsrelasjonen vært preget av det som kan se ut som en viss skinnuenighet.

Riksinstitusjonene har hatt lyst til å involvere seg mer og ta mer initiativ, men opplevde at de ikke "hadde lov til det". Bydelene på sin side etterlyste mer initiativ.

Det er altså noe paradoksalt at begge parter faktisk ønsket et bredere og tettere samarbeid, men ikke har oppnådd å etablere dette. Etter vårt syn skyldes dette manglende klare retningslinjer fra initiativtakerne ved etableringen av prosjektet og et arbeid fra initiativtakerne underveis for å få klarlagt samarbeidsrelasjonene.

1.8 Klargjøring av samarbeidsrelasjonene

Som vi nevnte innledningsvis har det vært en god del samarbeid mellom bydelene og flere av riksinstitusjonene tross den tiden det tok å etablere klare samarbeidsrelasjoner.

Møtene i prosjektets arbeidsgruppe - som altså besto av representanter for hver av riksinstitusjonene og prosjektlederne for prosjektene i bydelene - har blitt holdt ca. hvert halvår gjennom hele prosjektperioden. På disse møtene har bydelene og riksinstitusjonene utvekslet informasjon om hva som er gjort siden sist og oppsummert erfaringene med de samarbeidene man har hatt.

Gjennom disse møtene ble målsettingene for samarbeidsrelasjonene etter hvert klarlagt. Man ble enige om at bydelene i første rekke skulle henvende seg til de enkelte riksinstitusjonene når man hadde ønsker om samarbeid eller behov for å sette i gang ting.

En av representantene for riksinstitusjonene sier det slik:

"Det med pengene er avklart. I tillegg er forventningene dempet fra begge sider. Og så har det blitt slik at vi tenker ikke byutvikling, men venter til bydelene ringer oss og spør om noe..."

Selv om vi ikke finner formelt endrede målsettinger, kan vi konkludere med at bydelenes målsettinger er de som har blitt de "gyldige" for prosjektet som helhet.

Styringsgruppen for prosjektet tok i 1995 initiativet til et møte med Kulturrådet for å klargjøre målsettingene i prosjektet sammen med oppdragsgiver. Fra Kulturrådets side ble det her fremhevet at det man anså som prosjektets hovedmålsetting var at det skulle samarbeides med profesjonelle kunstnere. I referatet fra styringsgruppemøtet kan vi lese:

"...Oslo kommune/bydelene står fritt til å velge ut og styre hva riksinstitusjonene skal bidra med i et eventuelt samarbeide. Hvis man ønsker [å samarbeide med] R-ene, bør dette foregå på bydelenes premisser."⁸

De opprinnelige målsettingene om samarbeidet mellom riksinstitusjonene ble ikke opprettholdt som målsettinger for prosjektet som helhet, men ble likevel til en viss grad realisert ved at institusjonene sammen har deltatt i arbeidsgruppen og dermed blitt kjent med

---

⁸ Oslo kommune, Byrådsavdeling for kultur- og byutvikling 03.04.95

hverandre. Gjennom dette har det også vært en jevnlig erfaringsutveksling om arbeidet i bydeler i Oslo. En av riksinstitusjonene uttaler det slik:

“Vi har blitt bedre kjent med hverandre gjennom dette. Det var helt nytt for R-ene å møtes og diskutere alt fra erfaringer med departementet til hva vi jobber med. Vi har blitt bedre kjent med hverandre personlig vi som deltar på dette, men det har imidlertid ikke skjedd noe med institusjonene.”

En av prosjektlederne påpeker i slutten av prosjektperioden de positive erfaringene man har fått gjennom samarbeidet med Riksinstitusjonene:

“Det har vært inspirerende å jobbe sammen med prosjektfolk hos R-ene. Det vi har gjort sammen, har falt i smak blant publikum. Vi har lært noe av R-ene om kulturformidling, og særlig noe om markedsføring og formidling av materiell.”

Del 2

Organisasjonsstrukturen i prosjektene

Prosjektet “Kultur for og med barn og unge i drabantbyer” kan organisasjonsmessig betegnes både som ett prosjekt og som tre prosjekter. Det er ett prosjekt fordi de enkelte bydelenes og riksinstitusjonenes arbeid var organisert under en felles styringsgruppe og i utgangspunktet hadde felles målsettinger og “mandat”.

Dette prosjektet var imidlertid også tre prosjekter. Det er delvis fordi de lokale målsettingene ble såpass forskjellige fra det som var formulert som sentrale hovedmål, og delvis fordi kulturarbeidet ble utført i bydelene i egne organisasjoner og relativt uavhengig av fellesprosjektet.

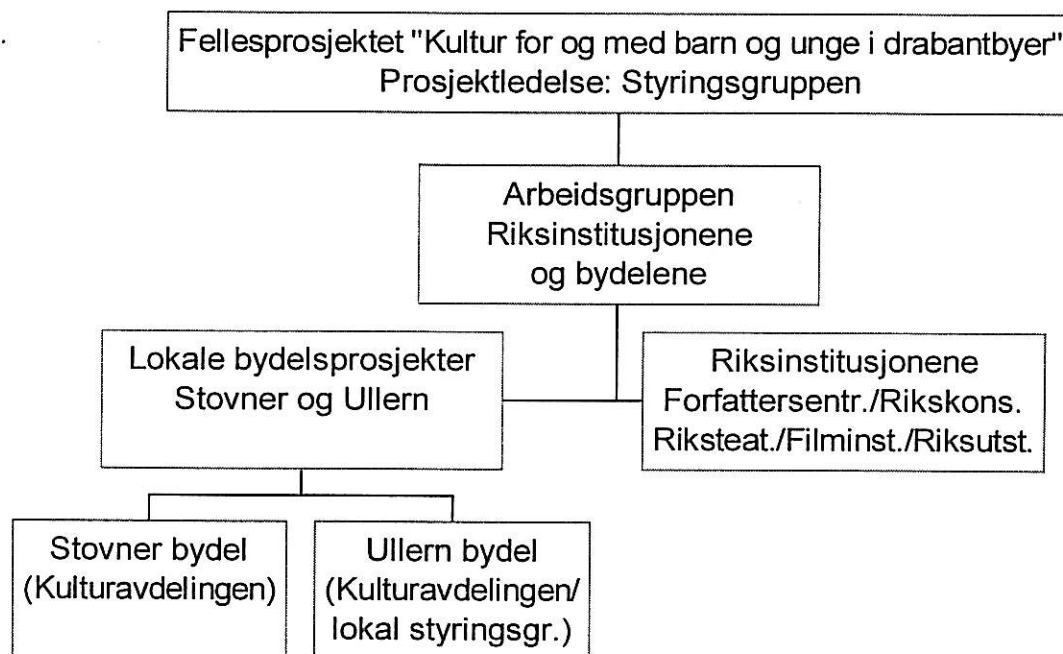
Vi har altså ett prosjekt vi kan kalle “*Fellesprosjektet*”. De som deltok i dette prosjektet var Oslo kommune, tidligere Byrådsavdeling for kultur- og byutvikling (nå kultur og utdanning), Kulturrådet, Stovner og Ullern bydeler, samt riksinstitusjonene.

Deretter har vi “Kulturbydelsprosjektet på Stovner”. De som deltok her var bydelsforvaltningen gjennom Kulturavdeling og bydelens ulike institusjoner for barn og ungdom (fritidsklubber, barnehager m.m.).

Til slutt har vi “Kulturbydelsprosjektet på Ullern”. De som jobbet aktivt med prosjektet her i en egen prosjektorganisasjon var den lokale styringsgruppen, bydelsforvaltningens kulturavdeling og kulturprosjektet ved prosjektlederen.

Hele den organisasjonsmessige prosjektstrukturen kan tegnes slik det er gjort på neste side.

"Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" Prosjektstruktur

I vurderingen av prosjektorganiseringen vil vi først beskrive disse tre organisasjonene hver for seg. Deretter skal vi se på hva som menes med "prosjektorganisering" og hva som menes med "forsøksprosjekt". Til slutt skal vi gjøre en sammenlikning av organiseringen i de to bydelene og se på prosjektorganisasjonen som helhet.

2.1 Organiseringen av fellesprosjektet

Det vi her kaller "fellesprosjektet", har vært organisert med en styringsgruppe og en arbeidsgruppe.

Bydelsprosjektene var underlagt den sentrale styringsgruppen. Gruppen har vært ledet av kultursjefen i Oslo kommune. Fra Oslo kommunes sentraladministrasjon har i tillegg deltatt ytterligere en representant fra Byrådsavdeling for kultur og utdanning (tidligere kultur- og byutvikling) og en representant fra Byrådsavdeling for barn og utdanning. Gruppen har for øvrig vært sammensatt av en representant fra Kulturrådet, samt administrasjonssjefene og prosjektlederne i bydelene.

Riksinstitusjonene var ikke representert i styringsgruppen. Styringsgruppen hadde møter en til to ganger hvert halvår.

Prosjektets arbeidsgruppe har vært sammensatt av representanter for Riksteateret, Rikskonsertene, Norsk Forfattersentrum, Riksutstillinger og Norsk filminstitutt, samt prosjektlederne fra Stovner og Ullern bydeler.

Arbeidsgruppen har møttes med synkende hyppighet, fra 2 - 3 ganger i halvåret tidlig i prosjektperioden til ca. en gang i halvåret ved slutten av prosjektet.

Arbeidsgruppens funksjon skulle være å planlegge det konkrete kulturformidlingsarbeidet. Gruppen brukte imidlertid lang tid på å finne en funksjonell arbeidsform og har kanskje i hovedsak fungert som en arena for informasjonsutveksling mellom R-ene og bydelene, mellom de enkelte riksinstitusjonene, og bydelene i mellom.

2.2 Organisering av prosjektet på Stovner

Stovner bydelsforvaltning hadde da prosjektet startet opp, til forskjell fra andre bydeler i Oslo, en kulturavdeling som bl.a. hadde som oppgave å jobbe med kulturforvaltning. Bydelens kulturavdeling har ansvaret for ungdomsklubber, samarbeid med organisasjoner, tiltak innen film og musikk m.m.

Da bydelen fikk midler til et eget kulturprosjekt, ønsket man ikke å etablere noen egen prosjektorganisasjon, men la opp til å gjennomføre prosjektet innen en integrert modell. Man ville bruke midlene til å videreutvikle det som var de mer direkte kulturformidlingsrelaterte oppgavene i kulturavdelingen. Gjennom prosjektet ville man fremheve kvalitetsaspektet i den kulturformidlingen bydelen var engasjert i, og man ville trekke frem og benytte den kompetansen som fantes på ulike områder innen bydelen.

“Kulturprosjektet og forvaltningen i avdelingen er to sider av samme sak”, sa daværende kultursjef og prosjektleder; “...vi ser derfor ikke noe spesiell grunn til å skille de to tingene”.

Bydelen mente også at sjansen økte for å kunne videreføre den kunnskapen og de endringene som ble etablert i løpet av prosjektperioden når man la arbeidet inn i de vanlige administrative linjene.

Daværende kultursjef tok på seg prosjektlederansvaret og knyttet til seg to av kulturavdelingens ansatte som prosjektmedarbeidere. Dette prosjektteamet planla og utførte det arbeidet prosjektet hadde gitt mulighet til.

Bydelen kom imidlertid snart i en vanskelig personalsituasjon. Kultursjefen/prosjektlederen hadde et lengre fravær fra jobben og samtidig sluttet en av prosjektmedarbeiderne.

Kulturavdelingens vikarierende ledelse hadde ikke kapasitet til å drive prosjektet. Den andre av de opprinnelige prosjektmedarbeiderne fikk derfor ansvaret for å drive

kulturbydelsprosjektet videre. Vedkommende fikk imidlertid ikke formelt prosjektlederansvar eller redusert sitt ansvar på andre områder.

Det formelle prosjektlederansvaret ble plassert hos de som ble engasjert som fungerende kultursjefer i denne perioden. Til sammen var dette tre forskjellige personer etter den første kultursjefen og ingen av disse hadde, i følge bydelens administrasjonssjef, mulighet til å engasjere seg i prosjektet på grunn av den vanskelige personalsituasjonen.

I store deler av prosjektperioden var personalsituasjonen i bydelens kulturavdeling uavklart. Den som i denne perioden drev prosjektet, hadde ikke noe team rundt seg til å planlegge hvordan man skulle jobbe. Ifølge den som jobbet med prosjektet hadde man heller ikke noe budsjett eller andre former for planleggingsverktøy for prosjektarbeidet.

2.3 Organiseringen av bydelsprosjektet på Ullern

Ullern bydel hadde ikke tidligere erfaring med lokal kulturforvaltning. Bydelen valgte en egen prosjektorganisasjon for kulturbydelsprosjektet.

Tidlig i prosjektperioden ble det nedsatt en lokal styringsgruppe for prosjektet. Den var ledet av bydelens administrasjonssjef og var i tillegg sammensatt av avdelingssjefen for Oppvekst og kultur, avdelingssjefen for Sosiale tjenester, en representant for det lokale private næringsliv, rektor for en av skolene, samt en representant for Ullern bydelsutvalg. Senere ble styringsgruppen supplert med tre skoleelever som fungerte som ungdomsrepresentanter.

Kulturprosjektet ble lagt på siden av de eksisterende forvaltningslinjene. Prosjektet ble direkte underlagt den lokale styringsgruppen. Det ble ansatt en prosjektleder i hel stilling. Stillingen ble plassert inn i bydelens oppvekst- og kulturavdeling.

Den lokale styringsgruppen har fulgt prosjektet jevnlig opp med møter to ganger i halvåret. I tillegg har prosjektet blitt fulgt opp av leder for Oppvekst- og kulturavdelingen. Prosjektet har også hatt en del samarbeid med bydelens ungdomskonsulent.

Før de lokale styringsgruppemøtene har prosjektleder gjennomført møter med ungdomsrepresentantene for å informere disse og sette dem bedre inn i sakene som skulle opp på hvert enkelt styringsgruppemøte.

Prosjektleder har i tillegg jevnlig deltatt i møter med bydelens fritidsledere og møter med rektorkollegiet for å formidle informasjon om prosjektet. Prosjektleder har også rapportert til Ullern bydelsutvalg.

2.4 Om prosjektorganisering og forsøksvirksomhet

Med "prosjektarbeid" sikter man gjerne til *arbeid som blir løftet ut av den eksisterende arbeidsorganisasjonen (linjeorganisasjonen) med egen prosjektledelse og styringsgruppe*. Sentrale prinsipper for prosjektorganisering er klare mål, mandat, tidsavgrensning, forankring og egevaluering underveis (Sæterdal 1990, Søholt, Sæter og Ulfrstad 1994).

Videre kan prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" betegnes som et forsøksprosjekt. Med "forsøk" mener man:

Bevisst igangsatte forandingsprosesser som prøver ut og utvikler nye arbeidsformer eller løsninger på et problem, samtidig som det produseres ny kunnskap om vilkårene for å lykkes (Sæterdal 1990).

I formuleringen av målsettinger fra Kulturrådets side var det også formulert en klar intensjon med prosjektet som forsøksvirksomhet:

"Kulturrådet ønsker primært å prøve ut nye modeller for å oppnå ønskede mål."

Tross det faktum at mange av bydelene i Oslo er på størrelse med middels store norske byer, hadde de fleste bydelene i Oslo ikke noen egen kulturforvaltning. Bydelenes "kulturavdelinger" hadde i hovedsak som oppgave å jobbe overfor bydelens barnehager. Dette gjaldt også Ullern bydel. Stovner bydel hadde allerede en kulturavdeling. Stovner bydels intensjon med å engasjere seg i prosjektet var å endre arbeidsformene i kulturforvaltningen slik at man i større grad kunne jobbe med mer rendyrkede kulturaktiviteter og -tiltak.

Utvikling av lokal kulturforvaltning innebar for Ullern bydel både at det måtte bygges opp et nytt kunnskapsfelt i bydelsforvaltningene, og at det skulle utvikles et nytt nettverk rundt arenaer, institusjoner og ressurspersoner i bydelen.

En utvikling av kulturaspektet i avdelingens virksomhet for Stovners del forutsatte endringer og utvidelse av kulturavdelingens nettverk og arenaer, f.eks. mot å inkludere mer profesjonelle kunstnere og utvikle et samarbeid på feltet med skolene slik man tok initiativ til tidlig i prosjektet.

Prosjektene i begge bydelene har altså preg av forsøksvirksomhet, selv om dette er mer utpreget for Ullern bydel enn for Stovner bydel.

2.5 Kommentarer til organiseringen av prosjektet på Stovner

Stovner bydel hadde altså ikke bygd opp noen egen prosjektorganisasjon, men jobbet med prosjektet *integrert i forvaltningen*. En fordel med dette var trolig at man lettere kunne utnytte den kompetansen og det nettverket som allerede lå i bydelsforvaltningen. På den andre siden er det en stor mulighet for at man gjennom en slik organisering mister den muligheten prosjektorganisering gir til å søke seg frem til nye arbeidsformer.

Mange vil hevde at hvis man ønsker endring, vil dette lett kunne bli vanskelig hvis det "nye" arbeidet legges inn under eksisterende strukturer. En organisasjon på siden av disse vil i mindre grad være bundet av eksisterende rutiner. Dette vil kunne gjøre det lettere både å se og å gå alternative veier for å oppnå det målet man har satt seg. Andre peker imidlertid på at ved å organisere prosjekter etter en integrert modell, dvs. i linjeorganisasjonen, vil prosjektet lettere kunne forankres i etablerte strukturer. Dermed er det lettere å gjøre seg nytte av en eventuell ny kunnskap etter at prosjektperioden er over.

Vi vet fra mye annen prosjektvirksomhet at egevaluering underveis er vesentlig for å tilpasse strategier til målsettinger. Egevaluering forutsetter imidlertid at man kan trekke konklusjoner av de arbeidsformene som er nye. En fordel med prosjektorganisering er derfor også at det gjør det lettere å skille, og dermed å se hva som er konsekvensene av de nye arbeidsformene.

Ved å legge arbeidet inn i den eksisterende forvaltningen mistet trolig Stovner bydel mye av denne muligheten. Den som jobbet med prosjektet, uttalte følgende når man var kommet omtrent midtveis i prosjektperioden:

"Det er svært vanskelig å holde fra hverandre hva som er prosjektarbeid og hva som er kulturavdelingens annet arbeid. Det er ofte brukt midler fra kulturavdelingen sammen med midler fra prosjektet. Dermed er det vanskelig å skille disse tingene."

Bydelen ønsket i utgangspunktet nettopp ikke å skille prosjektarbeidet og det resterende arbeidet. Dette medførte imidlertid at bydelen i mindre grad kunne formulere overfor seg selv (og også overfor andre) hva prosjektet hadde tilført av ny kunnskap og nye arbeidsformer.

Gjennom å ikke organisere arbeidet som prosjekt, oppnådde bydelen heller ikke å gi noen enkelt person *mandat* til å prøve ut nye arbeidsformer. Konsekvensene av dette ble særlig tydelige da tidligere kultursjef og prosjektleder ble borte fra sin stilling. Den som da jobbet med prosjektet fikk ikke det formelle prosjektlederansvaret. Vedkommende hadde da ikke noe mandat til å utnytte prosjektmuligheten til å jobbe med *nye* strukturer og *nye* fremgangsmåter.

Den som i det meste av prosjektperioden hadde ansvaret for å drive prosjektet fremover, hadde heller ikke noe team rundt seg i den sentrale bydelsforvaltningen til å diskutere og planlegge prosjektet. Man hadde ikke noen lokal styringsgruppe, og på grunn av den vanskelige personalsituasjonen i bydelen var det også begrenset kapasitet for kulturavdelingens andre ansatte til å engasjere seg i problemstillinger knyttet til prosjektet.

“De planleggingsmøtene vi hadde innad i prosjektet der vi fordelte oppgaver osv. falt bort sammen med personene”, sier tidligere kultursjef i bydelen.

Den som overtok driften av prosjektet, hadde heller ikke det samme nettverket av ressurspersoner på kulturfeltet som tidligere kultursjef og prosjektleder hadde hatt. Vedkommende måtte derfor til dels bygge opp et nytt nettverk. Blant annet førte dette ifølge den opprinnelige kultursjefen, nå i en annen stilling i bydelen, til at “prosjektet i perioder ble liggende helt nede...”.

Tross denne vanskelige arbeidssituasjonen for prosjektet ble det etablert et skikkelig nettverk rundt prosjektet, og det ble gjennomført kulturtiltak og arrangementer gjennom hele prosjektperioden.

2.6 Kommentarer til organisering i Ullern bydel

Prosjektet i Ullern bydel har altså hatt en egen prosjektorganisasjon, og arbeidet innen denne organisasjonen har et klart preg av forsøksvirksomhet slik vi har omtalt dette.

Da den lokale styringsgruppen ble nedsatt i bydelen, var noe av det første som ble gjort å formulere lokale målsettinger for prosjektarbeidet. Enighet om målsettinger er som vi allerede har diskutert viktig for å oppnå en vellykket iverksetting av de målene man har satt seg. Erfaring viser imidlertid at det ikke er tilstrekkelig å være enig om målsettinger av en generell eller prinsipiell karakter som ikke impliserer konkrete handlinger.

For å kunne styre etter målsettinger er det viktigste kravet til målformuleringer at de er operasjonelle. “Det betyr at de er så konkrete og spesifikke at det er mulig å etterprøve om de er nådd eller ikke, og slik at de gir veiledning underveis i prosjektet” (Westhagen 1991).

Ullern bydel definerte ved prosjektstart et sett med resultatmål. Disse målsettingene sier noe om hva bydelen skal ha oppnådd ved prosjektavslutning. De fleste av disse planlagte resultatene er også målbare, dvs. at det er forholdsvis enkelt å ta stilling til om man har oppnådd det man ville eller ikke.

Ved at disse målsettingene ble vedtatt i den lokale styringsgruppen gjennom tilslutning fra både bydelsadministrasjonens ledelse og den politiske ledelse i bydelen, utgjorde de ikke bare klare retningslinjer for hvordan den daglige prosjektdriften skulle gjennomføres, men bidro også til å legitimere det arbeidet som skulle gjøres.

Van Meters og Van Horns andre hypotese var at deltakelse i beslutningsprosesser på alle plan øket sjansen for iverksetting av målsettinger. Den lokale styringsgruppen i Ullern bydel formaliserte en slik deltakelse. Ifølge prosjektleder var dette ikke bare et formelt system, men også et system som i hovedsak virket i praksis. Styringsgruppen møttes relativt hyppig gjennom hele prosjektperioden. Siste prosjektår ble det avholdt seks møter.

Bemerkelsesverdig for et prosjekt i en bydelsforvaltning er det at styringsgruppen har deltakere fra det private næringsliv og skolelever. Ifølge prosjektleder har det vært en positiv erfaring å samarbeide med en representant fra næringslivet. Vedkommende har også kunnet tilføre prosjektet ressurser bl.a. gjennom den informasjonsvirksomheten om kulturprosjektet vedkommende har drevet overfor andre bedrifter i Lysakerelvsnæringsvel, gjennom å skaffe til veie lokaler og noe sponning av kurs i lokalene til en av bedriftene i bydelen. “[Vedkommende] tilførte også styringsgruppen mye ved å være aktiv og komme med mange forslag om ting som kunne gjøres”, sier prosjektleder.

Videre har fem ungdomsrepresentanter deltatt i styringsgruppen fra midten av prosjektperioden og frem til prosjektavslutning. Også erfaringene med dette har vært positive. Dette skal vi komme tilbake til under avsnittet om målgruppens deltakelse i prosjektet.

2.7 Kommentarer til organiseringen av fellesprosjektet

Det vi har kalt “fellesprosjektet” i denne sammenheng, er den virksomheten som har foregått i prosjektets sentrale styringsgruppe og i arbeidsgruppen.

Etter tre år og avsluttet prosjektperiode uttaler en av prosjektlederne i bydelene følgende:

“Nå som prosjektperioden er over, vet vi enda ikke hva som egentlig var intensjonen med prosjektet i det hele tatt.”

Typisk for forsøksprosjekter der nye arbeidsområder skal prøves ut, er at det må være mye rom for forandringer underveis, og at det må være åpenhet for at de målsettingene man har satt seg kan forandres. Slik har det også vært i prosjektet “Kultur for og med barn og unge i drabantbyer”. I løpet av prosjektperioden ble prosjektet endret fra å være det vi har betegnet som “riksinstitusjonsprosjekt” til å være “bydelsprosjekter”.

Hva som var intensjonen i utgangspunktet, er derfor ikke det vesentligste for utfallet av prosjektet, men er vesentlig i forhold til arbeidsprosessene i ledelsen av prosjektarbeidet som helhet. At det må være rom for å endre målsettinger underveis i forsøksvirksomhet tilsier nemlig ikke at det er mindre nødvendig å reformulere målsettinger. Enighet om målsettinger - og en vellykket iverksetting av disse - forutsetter at det er *formulert* målsettinger. For å kunne diskutere og ev. oppnå enighet må alle parter derfor både kjenne målsettingene som har vært, og hva som er de nye.

Om styring har det vært sagt: “Å styre er kort sagt å beslutte hvor man ønsker å komme, og se til at man kommer dit” (Westhagen 1991, s. 22). I prosjektvirksomhet er det gjerne styringsgruppen som utfører denne formen for overordnet styring av prosjektarbeidet.

Organisasjonsteoretikeren Harald Westhagen påpeker at følgende punkter er styringsgruppens (“-komiteens”) viktigste oppgaver:

- * Sørge for at prosjektmålet blir godkjent, klargjort og forstått
- * Utnevne prosjektleder og gi retningslinjer for prosjektorganiseringen
- * Godkjenne tids- og kostnadsplan og tildele ressurser
- * Ta avgjørelser i viktige prosjektmål, f.eks. revidering av mål, ekstra ressurser. Delegere andre beslutninger til prosjektlederen
- * Sørge for at sluttevaluering blir gjennomført på en skikkelig måte
- * Støtte prosjektleder overfor basisorganisasjonen

Vårt inntrykk er at styringsgruppen i liten grad har styrt prosjektet. Ifølge prosjektlederne i begge bydelene har styringsgruppen i første rekke fungert som det man betegner som "referatinstans". Styringsgruppen har i liten grad hatt meninger om hvordan prosjektet burde eller skulle drives og har i liten grad styrt prosjektarbeidet. "Styringsgruppen har ment svært lite om prosjektet", sier en av prosjektlederne.

En sammensetning av styringsgruppen som inkluderer medlemmer fra alle nivåer i en organisasjon, er ofte et viktig signal om at man ønsker endring på alle disse nivåene. Et viktig poeng er derfor hvordan styringsgruppen tenker for å skape nye arbeidsmåter og forankre disse i organisasjonen (Sæter 1996). ..

En forutsetning fra Kulturrådet som oppdragsgiver var at Oslo kommunes sentraladministrasjon skulle involvere seg i prosjektarbeidet. Hensikten med dette var at man ønsket at det også i sentraladministrasjonen skulle utvikles kompetanse om kulturforvaltning i bydeler i Oslo.

Styringsgruppen for prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" hadde en "topptung" representasjon ved at kultursjefen i Oslo kommune gikk inn som leder av gruppen. Det er gitt få signaler gjennom deltakelsen i styringsgruppen om hva Oslos sentralforvaltning tenker omkring de mulighetene prosjektet kunne skape, og hvordan disse kunne utnyttes både i prosjektperioden og i ettertid.

Kulturadministrasjonen i Oslo kommunes sentralforvaltning har imidlertid ingen ressurser som er spesielt satt av til å jobbe i forhold til bydelene. Dette gir dårlige forutsetninger for å kunne planlegge en utnyttelse av den kompetansen deltakelse i prosjektet har gitt mulighet for.

I prosjektvirksomhet regner man gjerne med at særlig to situasjoner gjør styringsgruppen viktig (Andersen, Grude og Haug 1993). Det er når...

- prosjektarbeidsformen er ukjent i virksomheten
- prosjektet går på tvers av organisasjonsmessige grenser eller involverer flere virksomheter

Særlig det siste av disse forholdene gjelder prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer". Riksinstitusjonene hadde ingen eller svært liten erfaring med å jobbe overfor bydeler i Oslo, og bydelene kjente lite til riksinstitusjonene.

Tatt i betraktning de overordnede målsettingene man opererte med for prosjektet tidlig i prosjektperioden som gjorde riksinstitusjonene til helt sentrale aktører i prosjektarbeidet, er

det uklart hvorfor ikke disse var invitert til å delta i prosjektets styringsgruppe. Det er et åpent spørsmål om ikke en deltakelse fra riksinstitusjonene her ville bidratt til at man tidligere hadde kunnet avklare samarbeidsrelasjonene i prosjektet.

Del 3

Prosjektarbeidet og arbeidsprosessene i bydelene

3.1 Hvorfor kultur?

På spørsmål om hvorfor man skal tilføre barn og unge "mer kultur", svarer en av prosjektlederne:

"Jeg tror det er viktig for forståelse av andre kulturer, fremmede kulturer. Man forstår kanskje lettere at en ting kan være mange ting... Elevene kan gjennom dette få en annen forståelse av livskvalitet. Lære og delta. Kultur er viktig for ikke bare å tenke jobb og karriere, at livet er mer."

Prosjektlederen peker her på særlig to forhold. Det ene er at barn og unge gjennom kunnskap om og opplevelse av kulturuttrykk kan erfare at livet og virkeligheten kan tolkes på mange måter; at *en ting kan være mange ting*. Dette er kanskje en av de viktigste forutsetningene for at mennesker kan forholde seg kritisk til den virkeligheten vi erfarer umiddelbart. Dermed er også dette en forutsetning for å kunne - og kanskje også ville - skape en verden og en virkelighet. Dermed kan erfaringen av at en ting kan være mange ting dypest sett være en kilde til kreativitet.

Kunsten har basis i fantasien, i kreativiteten, i det i mennesket som er skapende. Den har feste i noe annet enn vår hverdag og måtene vi der tenker, handler og konsumerer på. Dette som er *annerledes* eller *fremmed* ved kunsten er det som gjør den verdifull for oss. Gjennom sin fremmedhet kan den tilføre oss noe vi ikke kan finne noe annet sted. Kunsten kan ikke forandre samfunnet, men kunsten kan skape refleksjon som kan påvirke individer og dermed også samfunnet.

Samtale med to lærere

- Hva skal barna med all denne kulturen?

Kulturen gjenspeiler hele livet... Det er ikke nok å bare være flink. Livet er mer; holdninger. Kulturaktivitet kan hjelpe dem å være mer bevisst forskjellige verdier, alle de små tingene og relasjonene mellom mennesker. Vi ser også at kulturaktivitet kan bidra til å gi selvtillit. Mange barn er redde for å gjøre feil. De vil ikke være dårligere enn andre. De oppdras til å yte og prestere. Kulturaktivitet gir en slags frihet fra dette.

De skoleflinke er ofte de "kulturflinke", men de sosialt flinke er ikke nødvendigvis kulturflinke.

De skoleflinke guttene er ofte ikke sosialt flinke. De tør ikke prøve seg sosialt fordi de tror det er store sjanser for å mislykkes. De er lært opp til at de skal lykkes, at det er det viktigste. For jentene er det ofte ikke så farlig om de ikke greier en ting. De skal ikke prestere så mye generelt.

Kulturaktivitetene gjør også at barna ser nye sider av hverandre. Gjennom skoledagen "ordner de bildet av hverandre" på grunnlag av de erfaringene de gjør der. Nå får de sjansen til å se noe annet. Den sosiale omgangen blir mer nyansert og man finner lettere at man har noe felles. Dermed har dette også et allmennoppdragende element.

Kulturtiltakene vi arrangerer, vektlegger *prosessen*. Det gjør at man kan lykkes - være "kulturflink" - selv om man ikke er den som presterer det fineste.

Prosjektlederens peker også i sitatet på at kulturaktiviteter kan utvide forståelse av hva livskvalitet er. Både lærere og en av prosjektlederne uttrykker at de opplever barn og ungdom som ensidig opptatt av å yte og produsere. Prosjektlederen uttrykte frustrasjon over dette tidlig i prosjektperioden fordi det var vanskelig å få dem med på fritidsaktiviteter:

“Elevene virker svært strebete. De sier de ikke har tid til noe som helst. De skal bare sitte hjemme og gjøre lekser. Hvor er leken blitt av?”

I samtalen med to lærere som er gjengitt som sitat i ramme, pekes det også på at deltakelse i kulturaktiviteter utvider barn og unges verdier og kopler livskvalitet mer til deltakelsen og tilstedeværelsen enn til ytelse og produksjon.

I samtaler med skoleelever som har deltatt i arrangementer i regi av prosjektarbeidet, har vi observert deres fokusering på prestasjoner. De uttrykker at de synes det er morsomt å få være med på arrangementene, og på spørsmål om hvorfor det er morsomt, svarer en av dem: “Det er morsomt fordi vi lærer”. Alle de vi samtaler med, synes å være svært opptatt av å være “flinke”.

Det vi imidlertid observerer når de er engasjert i f.eks. å lage hver sin ‘skulptur’ er at de er i tett samhandling med hverandre og når resultatet står, der kommer begeistring over ting de har laget ut fra uttrykket figurene gir, og ikke om de er “fine” eller “stygge” eller “gode” eller “dårlige”.

3.2 Barn og unges kulturer

I middelalderen ville et begrep som “barns kultur” være et meningsløst begrep fordi barn ikke var noen egen gruppe, men rett og slett uutviklede voksne, uten selvstendig verdi. I løpet av 1700-tallet endrer dette seg. Tidens idealer om at naturlige følelser var viktigere enn fornuft gav barna en ny posisjon. I løpet av 1800-tallet begynner man å se det barnlige som det ubesudlede, kreative og det spontane (Danbolt og Enerstvedt 1995).

Hva er så “barnekultur”? Sætersdal og Ørjasæter (1981) trekker frem fire innfallsvinkler til dette:

På den ene side kan barnekultur forstås som *den kultur som overleveres fra den ene barnegenerasjon til den neste*. Dette omfatter samhandling mellom barn som leker (eks. paradishopping), vitser og gåter. Barnekultur kan videre være *den muntlige overleverte tradisjon fra besteforeldre- og foreldregenerasjon til barna*. Dette dreier seg om eventyr, viser osv. *Barns egen skapende utfoldelse* - dukkespill, forming, bevegelse, musikk osv. - er barnekultur. Videre er også *barnebøker, barneplater, barneprogrammer barnekultur*. (Op.cit., s. 8)

For bedre å holde disse fra hverandre, er det nyttig å skille mellom “barns kultur” og “kultur for barn”. (Danbolt og Enerstvedt 1995). Barns kultur er i denne betydningen barnas egen lek,

fortellinger, tegninger osv., mens kultur for barn er barneteater, bestemors eventyr, tegnefilm, barne-TV osv.

Hva kjennetegner barns kultur? Det som kanskje først og fremst gjør barns kultur særegen er *leken*. Mens voksne fyller mye av sin tid med handlinger som er midler til å nå et mål, er det typiske med leken at den er selvtilstrekkelig. Det er ikke lekens produkter som er lekens hensikt, men prosessen i seg selv. Barn som tegner er sjelden interessert i tegningen når den er ferdig, uansett hvor opptatt de har vært av det de har gjort. Leken har ikke noe formål utover seg selv.

Lek er spontan i sitt vesen, men dette innebærer ikke at den ikke er regelstyrt. For det første kan all lek tolkes som samhandling enten barnet leker alene eller sammen med andre. Barn som leker alene, leker med fiktive "andre" eller går selv ut og inn av forskjellige roller. All samhandling forutsetter regler, uten dette er samhandling ikke mulig. I leken er reglene sentrale. Handlingene må kunne læres og de må kunne gjentas, og det må være meningsfullt å si at man har handlet eller lekt på "feil måte". Å leke "samme lek" er å ha fulgt de samme regler (Danbolt og Enerstvedt 1995, s. 39).

Lekens spontanitet illustreres av voksnes forsøk på å tilrettelegge for "sunn", "kreative" eller "lærerike" leker. For barn vil dette være noe annet enn lek fordi det ikke er skapt av dem selv. Kreativitet er ikke et produkt av leken, men noe som kommer til uttrykk i leken (Op.cit., s. 44). Også i lekens regler og regelbruk finner vi denne spontaniteten. Barna er fri til når som helst å endre spillets regler og lage nye leker.

Når barna blir ungdom, integrerer barna i stigende grad voksenkulturens regelbundethet, normer for godt og dårlig og mål-middel-tenkning. Å "leke" blir i stadig mindre grad knyttet kun til øyeblikkets tilstedeværelse og i økende grad knyttet til hierarkier av prestasjoner og ytelser.

"Ungdomskultur" forstår man imidlertid ofte som "protestkultur" eller en opposisjon til de etablerte verdiene og normene. For å etablere nye verdier og normer i opposisjon til de eksisterende forutsettes det imidlertid at man har gått inn i og bevisst eller ubevisst erkjent "trykket" fra de etablerte normene. Når ungdom søker å endre spillets regler og "lage nye leker", er dette på mange måter dødsens alvor. Det handler om å skape sin egen identitet som noe unikt i forhold til det etablerte samfunn.

3.3 Samspill mellom profesjonelle – og barn og unges egne kulturuttrykk?

Kulturmeldingen "Kultur i tiden" innfører et begrep som i kulturpolitisk sammenheng er nytt. Denne kulturmeldingen skiller mellom det man kaller "*det verdiorienterte*" og "*det beskrivende*" kulturbegrep. Det "beskrivende kulturbegrep" viser til "det antropologiske kulturbegrep" eller til "kultur" som alle former for mellommenneskelige uttrykk. "Det verdiorienterte kulturbegrep" knytter man imidlertid til det meldingen kaller "ordets egentlige

betydning" - "å dyrke eller foredle". Man fortsetter med følgende bestemmelse av begrepet - sitat:

"Kultur forutsetter en verdiskala eller en målestokk som gjerne forvaltes av de gruppene som står for foredlingen." (Stortingsmelding nr. 61, Kultur i tiden, s. 27)

- For det første knytter dette begrepet kultur til det å dyrke eller foredle. Kulturprosesser forstås da ikke bare som den rene *aktivitet*, men er en *kumulativ prosess*; en utvikling mot det som er bedre.
- For det andre hevdes det at kultur forutsetter en verdiskala eller en målestokk. Med dette sies det eksplisitt at den ene aktiviteten eller det ene produktet er bedre eller dårligere i forhold til det relevante kvalitetshierarki enn det andre produktet.
- For det tredje tillegges man så de gruppene eller *profesjonene* som står for utviklingen og *foredlingen* av produktene å bedømme det gode fra det dårlige. Gjennom dette skal normene settes i hvert kvalitetshierarki.

Målsettingen i prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" om samarbeidet mellom profesjonelle og amatører kan forstås ut fra disse målsettingene for offentlig kulturpolitikk. "Det verdiorienterte kulturuttrykk" og koplingen av profesjonalitet til barn og unges utfoldelse i kulturaktiviteter representerer imidlertid heller en resultatorientering enn en prosessorientering.

Slik sett er det et forsøk fra de voksne på å skape "sunne", "kreative" og "lærerike" leker, og dermed *brudd* på barns egen kultur. Når det gjelder barn, er vår oppfatning at målsettingene om samspill med og læring av profesjonelle må forstås som en *innføring* av barn inn i de voksnes kultur som handler om å lære bevissthet om kvalitet og å kunne dyrke eller foredle produktene - barna skal bli "*kultiverte*".

Samspill kan til en viss grad forstås som at man gir rom for både barnets lek og den voksne verdens kvalitetshierarkier og kunnskapsfokusering ved at disse skilles i tid. Kulturprosjektet på Ullern har som vi har omtalt flere steder, jobbet overveiende gjennom skolene. Man har i dette prosjektet og i skolene jobbet mye slik at lek eller opplevelse først får spille seg ut i møtet med kulturuttrykkene for deretter å kople dette til læring når barna får oppgaver eller undervisning omkring temaer som skal sette erfaringene med kulturuttrykkene inn i bredere rammer. Selv i disse tilfellene vil imidlertid opplevelsen få et preg av voksenkulturens og skolens mål-middeltenkning; vi er her "for å...".

For ungdom er imidlertid situasjonen en annen. Disse er i ferd med, eller har allerede trådt ut av, barnekulturens frie lek. Den ungdommen som har fått det meste av tilbudene fra kulturprosjektene, er ungdomsskole-ungdom. Disse er i en slags midtfase mellom barnekulturen og ungdomskulturen. Det er i denne fasen vi gjerne snakker om *ungdomskultur* som en slags lek med normbrudd, eller det Thomas Ziehe kaller *frigjørelser fra bindinger til tradisjoner* (Ziehe 1994). På den andre siden er det kanskje nettopp i denne fasen vi finner den slags "overidentifikasjon" med de voksnes kultur som både prosjektleder og lærere snakker om i forbindelse med barnas prestasjonsorientering.

For disse vil elementet av kvalitet og foredling som ligger i samspillet med profesjonelle utøvere føye seg inn i mål-middeltenkningen og prestasjonsvirkeligheten. Samtidig vil

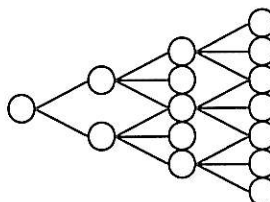
imidlertid det rommet for kreativitet som følger all kulturaktivitet kunne åpne for nye sider i de enkelte elevene og i fellesskapet mellom elevene, slik lærerne påpekte. Kreativitet er nemlig ikke det samme som “den gode form”, men det som kan finne uttrykk innen den gode form. Det er dermed ikke det samme som bare å være “flink” i betydningen av å gjengi verden slik vi lærer at den skal være eller se ut, men nettopp å kunne se at “en ting kan være mange ting” og dermed kunne *skape* et individuelt uttrykk.

3.4 Mobilisering

Prosjektarbeid kan ikke drives ved at prosjektleder eller andre enkeltpersoner alene skal stå for alle tiltak og arrangementer. Noe av det viktigste i utviklingen av et prosjekt er derfor å kople til andre ressurser og andre interesserte (Sæterdal 1992).

Dette arbeidet for å kople til andre ressurser kan vi kalle *mobilisering*. Det er flere fremgangsmåter for mobilisering. Den vanligste fremgangsmåten kalles nettverksmobilisering. Med nettverksmobilisering mener man at informasjon og invitasjon til deltakelse formidles gjennom å etablere et nettverk rundt de oppgavene som skal utføres. Fordelen med denne typen mobilisering er at personene i slike nettverk kan videreformidle informasjon og utgjøre kontaktpersoner når konkrete oppgaver skal gjennomføres.

Ullern bydel har hatt som målsetting at prosjektet skulle berøre flest mulig av bydelens barn og ungdom i løpet av prosjektperioden. I denne bydelen har det meste av prosjektarbeidet foregått gjennom skolene og barnehagene. Prosjektleder har etter eget utsagn brukt 4/5-deler av egen tid til kontakten med bydelens skoler og barnehager og andre institusjoner utenfor bydelsforvaltningen.

Mye av dette arbeidet har preg av mobiliseringsarbeid. For det første er det opprettet en rekke uformelle nettverk gjennom den kontakten prosjektleder har hatt med disse institusjonene. “Det er lett å ta kontakt med prosjektet hvis det er noe man har lyst til å gjøre. Prosjektet har en lite byråkratisk arbeidsmåte”, sier en av de som har vært involvert i kulturtiltakene på en av skolene.

I tillegg har prosjektet et formelt nettverk gjennom prosjektleders deltakelse på bydelens møter med rektorkollegiet, fritidsledere og gjennom et nettverk av kontaktpersoner på alle barneskolene i bydelen.

Gjennom disse nettverkene kan prosjektet lett nå ut til aktuelle samarbeidsparter i bydelen når det er behov for det. Samtidig behøver heller ikke prosjektleder ta kontakt med hver enkelt person som skal delta, når det skal gjennomføres et tiltak. De videre “kjedene” i nettverket sørger for en stor del for dette.

“Lærerne på skolene er svært aktive og tar mye initiativ til kulturaktiviteter” sier en av de som jobber med litteratur i Ullern bydel. Dette illustrerer at gjennom nettverksmobilisering kan man også oppnå at én pådriver skaper mange nye pådrivere.

Prosjektet i Ullern bydel har preg av pådriverfunksjon også ved å jobbe slik at det legges til rette for at andre deler av nettverket kan ta egne initiativ. For eksempel har dette vært gjort ved at det er gitt økonomiske midler som starthjelp koplet til hjelp til å søke annen finansiering for å gjennomføre arrangementer.

Ved at det er opprettet kontakt med ulike deler av nettverkene, er det lettere for disse å ta kontakt med hverandre direkte. En ansatt på en av skolene i bydelen påpeker at samarbeidet med prosjektet har skapt nye muligheter på denne måten:

“Etter prosjektet har vi engasjert oss i større ting. Vi har også blitt kjent med flere forfattere og folk på teater.”

Mens Ullern var henvist til først og fremst å utvikle helt nytt nettverk og et nytt tilbud, hadde Stovner bydel allerede et nettverk rundt Kulturavdelingen. Arbeidet i Stovner bydel har i større grad hatt preg av forvaltning av eksisterende tilbud og tilføring av ekstra midler til disse.

Det er likevel mobilisert et nettverk rundt kulturprosjektet som henger sammen med ønsket om i større grad å rendyrke kulturaspektet innen kulturavdelingens forvaltningsområde. Dette omfatter profesjonelle utøvere innén de forskjellige kulturfeltene, ofte fra institusjoner utenfor bydelen.

Prosjektledelsen greide likevel ikke å engasjere folk på institusjoner i bydelen på den måten de hadde ønsket. “Mye av problemet vårt var at vi ikke greide å propagandere innad i bydelen”, sier prosjektansvarlige: “De fikk tilbud om ting, men vi greide ikke å ansvarliggjøre andre deler av bydelen verken i forvaltningen eller andre steder. Det ble ikke noen gruppe som jobbet rundt prosjektet”.

Prosjektansvarlige opplevde at interessen for prosjektet vokste utover i prosjektperioden og at man etter hvert fikk flere henvendelser. Man oppnådde imidlertid ikke det som kan være en funksjon av nettverksmobilisering - at noen utenfor de som satt sentralt i prosjektvirksomheten, etter hvert fungerte som pådrivere eller initiativtakere til tiltak og arrangementer.

3.5 Nye grupper

En av de målsettingene vi har kalt “de sentrale delmålene” er at prosjektarbeidet skulle rettes mot nye grupper og ikke bare de som er engasjert i kulturaktiviteter fra før (se foran). Dette er også et av resultatmålene for prosjektet i Ullern bydel, men er ikke oppgitt som noen spesifikk målsetting for Stovner bydel.

Ullern bydel presiserer at det de mener med nye grupper, er barn og unge i bydelen som ikke i noen særlig grad benytter seg av bydelens kulturtilbud. I årsrapporteringen fra prosjektet gjøres det en egevaluering av hvordan man ligger an i forhold til målsettingene. Der kan vi lese følgende:

“Et resultatmål som er vanskelig å måle. Ved skolearrangementer når vi alle barn og unge med oppsatte kulturtiltak (konserter, utstillinger osv.). Vårt hovedmål er å gi alle i bydelen mulighet for å delta i forskjellige kulturtiltak/-tilbud.”⁹

Når det har vært forfatterbesøk eller skrivekurs i klassene, teateroppsetninger, eller andre tilbud, har disse vært gjennomført i klassesituasjoner eller som samlede tilbud til skolene. Noen av tilbudene, som f.eks. et danseteaterprosjekt der barn og ungdom fikk gjennomføre oppsetninger av dans i et samarbeidsprosjekt med Den Norske Opera, er et tilbud til barn og ungdom som er spesielt interesserte.

Etter vår bedømming er likevel de aller fleste tilbudene som er gjennomført i Ullern bydel rettet mot alle elever eller barn i barnehagene. Det er derfor grunn til å tro at man virkelig har nådd frem til barn og unge som tidligere i mindre grad enn andre har vært involvert i kulturaktiviteter.

Ved denne arbeidsmåten gir man imidlertid et like stort tilbud til de som er mest aktive som til de som er minst aktive. Det kan derfor neppe karakteriseres som en spesiell satsing på nye grupper. På den andre siden har man oppnådd å involvere et stort antall barn som kanskje ellers neppe ville ha blitt aktivisert i kulturaktiviteter.

Stovner bydel har ikke jobbet for å nå alle barn og ungdom gjennom skolene, men har i større grad gitt fritidstilbud til barn og ungdom. Bydelen har ikke bevisst satset mot å engasjere nye grupper i kulturaktiviteter, men prosjektansvarlig har likevel opplevd at man særlig har fanget opp en del innvandrere gjennom de tilbudene som er utviklet:

“Innvandrerungdom ser ut til å være spesielt interessert i skriving og i dans. Særlig innvandrerjenter som ellers ikke er så lette å få ut i aktivitet, stiller på våre ting her. Innvandrere har også vært spesielt interessert i tilbudene våre om videoproduksjon”.

3.6 Målgruppens deltakelse

Et av de sentrale delmålene var at målgruppen, dvs. barn og unge, skulle delta i prosessene i prosjektarbeidet. Ingen av bydelene har dette som del av sine lokale målsettinger.

I Stovner bydel la man innledningsvis opp til systematisk samarbeid med barn og unge for at de skulle kunne være med å planlegge prosjektarbeidet. På spørsmål om hvordan man planla dette, sa daværende kultursjef:

“Det skal lages en grovplan i forvaltningen. Det er naturlig å trekke på ungdom fra Rockefabrikken og dramagruppen og liknende. Vi vurderer å lage et eller annet forum for kontakt med nøkkelpersoner i ungdomsgruppene.”

---

⁹ Kulturprosjektet. Rapport 1995. Ullern bydel 24.01.96

Noe slikt forum ble ikke etablert i bydelen. Tidligere kultursjef påpeker imidlertid at man fikk en del informasjon om ønsker og behov fra aktivitetsarenaene gjennom kontakten med bydelens ungdomsklubber, Rockefabrikken og andre institusjoner. Disse kjente barn og ungdoms ønsker godt. Bortsett fra dette var det ikke noen dialog direkte med barn og ungdom.

På spørsmål om barn og ungdom hadde innflytelse på det lokale prosjektarbeidet svarer den som har drevet prosjektet i Stovner bydel følgende etter at prosjektet er avsluttet:

“Nei, målgruppene har hatt liten mulighet til direkte innflytelse på prosjektarbeidet. Det som har vært satt i gang er styrt av prosjektet. På den måten har det vært et sentralstyrt prosjekt.”

Ullern bydel diskuterte fra starten av prosjektarbeidet om man skulle inkludere ungdom i den lokale styringsgruppen. Det var en del usikkerhet om dette var den beste måten å involvere målgruppen i planleggingen av virksomheten. Blant annet var man usikker på i hvilken grad ungdom som deltok på denne måten, ville være representative for “de brede lag” av interesser blant barn og ungdom i bydelen. Prosjektleder var også i tvil om ungdom ville være i stand til reelt å ta del i arbeidet i et slikt forum:

“Nå foreslår man at ungdom skal ta del i planleggingen av prosjektarbeidet gjennom å sitte i styringsgruppen. Det kan imidlertid lett bare bli fremmedgjørende for ungdommer å sitte i en styringsgruppe sammen med en haug voksne. Det er ikke lett å ta initiativ og uttrykke seg i en slik sammenheng.”

Etter første prosjektår opplevde man imidlertid et behov for en tettere dialog med barne- og ungdomsgrupper, og det ble vedtatt at det skulle tas inn “ungdomsrepresentanter” i styringsgruppen.

Elevrådene på ungdomsskolene valgte ut representanter, og det ble tatt inn seks representanter fra tre skoler. Prosjektleder sier:

“Vi ba om elevrådsrepresentanter fra hver skole. Noen skoler valgte ungdommer fra utenom elevrådene fordi det var ingen som ville, andre steder valgte elevrådene selv representantene. Det er seks representanter med, to for hver av bydelens tre ungdomsskoler. De har sammenlagt én stemme i den lokale styringsgruppen.”

For å sikre at elevene fikk en reell mulighet til å gjøre seg opp en mening om de sakene som skulle tas opp på møtene, gjennomførte prosjektleder formøter med ungdomsrepresentantene før styringsgruppemøtene. Her gjennomgikk man sakene og diskuterte ulike løsninger på de spørsmålene som skulle opp.

“Ungdomsrepresentantene deltok i diskusjonene i styringsgruppen hele tiden”, sier prosjektleder etter prosjektavslutning, og videre: “Formøtene var viktige her. De var virkelig deltakere når de kom til styringsgruppemøtene, men likevel ble diskusjonene der litt for mye på de voksnes premisser. Ungdomsrepresentantene skulle ha vært med fra begynnelsen. Da kunne de kanskje i større grad ha lagt premissene for hvilke retninger vi skulle gå.”

Oppsummert var altså bydelens erfaring med ungdomsrepresentanter i styringsgruppen svært positiv. Prosjektleder uttrykker imidlertid et visst forbehold når det kom til hva slags innflytelse elevene har hatt på hvilken retning man førte prosjektarbeidet, og mener at denne innflytelsen kunne ha vært større hvis de hadde vært med fra begynnelsen av.

Den ene stemmen gruppen samlet har hatt ved voteringer, gir ikke stor innflytelse ved eventuell uenighet om prosjektarbeidet. Det viktige er imidlertid her at ungdomsrepresentantene har hatt en reell mulighet til å uttale seg på vegne av prosjektets målgruppe i det forumet der beslutningene om arbeidet fattes.

På grunnlag av de gode erfaringene av samarbeidet med ungdom bydelsforvaltningen fikk gjennom kulturprosjektet, ble det i 1995 opprettet et ungdomsråd i bydelen. Dette består av ungdom fra tre av ungdomsskolene og ett gymnas. Ungdomsrådet uttaler seg både til forvaltningen og til Ullern bydelsutvalg om alle typer saker som gjelder forvaltningen i bydelen.

3.7 Egenaktiviteter og samarbeid mellom profesjonelle og amatører

I begge bydelene har det vært et utstrakt samarbeid mellom profesjonelle og amatører i gjennomføringen av arrangementer og tiltak. Dette var ett av de sentrale delmålene i prosjektet. Det var også en målsetting å samarbeide med profesjonelle formidlingsinstanser og kunstnere i begge bydelene. Likeledes har det på alle plan i prosjektet vært en klar målsetting at man skulle jobbe for å engasjere barn og unge i egenaktiviteter. Barns egen utfoldelse og kreativitet skulle få rom til å spilles ut, men gjerne innen rammer som ble satt av instruksjon og opplæring av profesjonelle utøvere.

I begge bydelene kan det nevnes en rekke arrangementer som realiserer disse målsettingene. Vi skal her gi noen "smakebiter" som illustrerer dette.

Stovner bydel har f.eks. gjennom prosjektet satt i gang flere prosjekter der barn og unge har jobbet med animasjonsfilm og videoproduksjon.

På arrangementet "Sommerfilm" fikk 16 ungdommer fra Stovner i 1995 anledning til å tilbringe deler av sommeren i Stavern der de fikk instruksjon av profesjonelle animatører og selv skapte sine egne produksjoner. På "Stovner barne- og ungdomsfilmfestival" har barn og ungdom i bydelen i løpet av en to ukers festival også hatt mulighet til å produsere animasjonsfilmer i samarbeid med profesjonelle animatører. Prosjektet har også gitt støtte til filmproduksjon på Vestli videoverksted - et permanent tilbud til barn og ungdom i bydelen som ønsker å jobbe med film.

Det er også satt i gang mange arrangementer og tiltak med musikk, dans og drama som uttrykksformer på Stovner. For eksempel ble forestillingen "Myk Kræsj" produsert av unge musikere på Stovner Rockefabrikk sammen med dansere fra Inger Johanne Vestres danseskole. I oppførelsen av denne forestillingen fikk ungdom utfolde seg på Det Norske Teaterets hovedscene.

Både Ullern og Stovner bydel har gjennom kulturprosjektene deltatt på det landsomfattende arrangementet "Ungdommens kulturmønstring", eller "UKM". Arrangementet mobiliserer

ungdom i egenaktiviteter innen de aller fleste tenkelige uttrykksformer fra ”hardcorerock” til firhendig piano, diktopplesning, billedkunst og dans.

På noen av skolene i Ullern bydel har et større antall barn fått instruksjon i dans av en profesjonell danser. Danseteaterprosjektet var et samarbeid mellom bydelen og Den Norske Opera, og flere forestillinger der barna var utøvere, ble satt opp på Musikkteateret/Vestbanen. I et annet arrangement danset 110 elever fra en av skolene i Oslo Spektrum i danseprosjektet ”Lek på strek”. Dette var del av arrangementet ”Elev-vill” arrangert av skolesjefens kontor.

Alle ungdomsskolene i Ullern bydel har hatt gjentatte forfatterbesøk. Gjennom ”lesevaker” og opplesninger i klassen og på lesekvelder, på skrivekurs med forfattere og mange andre slags arrangementer har barn og ungdom både hatt anledning til å lytte til ordenes fantasiverdener, til å snakke med menneskene som skaper litteraturens skikkelser og til å lære mer om hvilke muligheter som ligger i en kreativ skriveprosess.

På en av skolene har elever fått lære musikk og komposisjon i samarbeid med en komponist og en musiker. På Viegelandmuseet fikk et stort antall av bydelens barn og unge anledning til å studere Viegelands skulpturer, få veiledning i ”å lære å se”, og selv å produsere skulptur eller figurer i samarbeid med en profesjonell.

Som vi allerede har sagt, vil vi ikke her gi noen fullstendig ”liste” over arrangementene i bydelene. Det totale antallet aktiviteter som er gjennomført, er svært stort og altfor omfattende å gjengi her. For slike oversikter henviser vi derfor til bydelenes egen prosjektrapportering. Det vi har ønsket å vise med eksemplene foran, er hvordan begge bydelene bevisst har jobbet for å skape egenaktiviteter der barn og unge får instruksjon og opplæring av profesjonelle, og hvordan dette har vært tilfellet innen de fleste ”kunstneriske” og andre uttrykksformer.

Det er imidlertid en klar forskjell mellom prosjektene i de to bydelene på hvordan man har jobbet også her. Stovner bydel har engasjert atskillig færre kunstnere og profesjonelle utøvere enn Ullern i løpet av prosjektperioden. Ifølge bydelenes egne sluttrapporter for kulturprosjektene har Ullern bydel i løpet av prosjektperioden engasjert over 120 kunstnere og utøvere i mer enn 112 delprosjekter, mens Stovner bydel har engasjert 15 kunstnere og utøvere i 15 ulike tiltak eller prosjekter.

Selv om det har vært gjennomført atskillig flere tiltak i Ullern enn i Stovner bydel i løpet av prosjektperioden, reflekterer ikke disse tallene den reelle forskjellen i aktivitet mellom bydelene.

En del av forskjellen skyldes at flere av tiltakene og arrangementene innen Stovner bydel har vært gjennomført på bydelens etablerte institusjoner og arenaer. På Ullern har det meste av det som er satt i gang, vært kortvarige arrangementer, ofte med nye kunstnere/utøvere for hvert nytt arrangement. På Stovner hadde man imidlertid allerede ansatte profesjonelle instruktører som jobber i samarbeid med barn og unge. Dette gjelder f.eks. innen film- og video-produksjon på Vestli videoverksted, innen musikk på Stovner Rockefabrikk m.m.

3.8 Samarbeidet med riksinstitusjonene om arrangementer

Stovner og Ullern bydeler har begge gjennomført arrangementer i samarbeid med alle riksinstitusjonene som har vært inne i prosjektet.

Riksutstillingene viste f.eks. "Øyets ABC" på de fleste av bydelenes barne- og ungdomsskoler. I vandretstillingen "Øyets ABC" ble barna guidet gjennom forskjellige kunstverker og fikk lære hvordan forskjellige teknikker i kunsten muliggjør forskjellige kunstneriske uttrykk. Riksutstillingene har også gjennomført andre vandretstillinger på fritidshus/-klubber og i skolene.

Rikskonsertene samarbeidet med bydelene om flere musikkarrangementer. For eksempel ble musikk fra mange kulturer presentert i "Klangrikt fellesskap" og "Verden i Norden"-arrangementene. Riksteateret/Unge Riks har satt opp forestillinger som "Birdy", "Grafitti" og "Enhjørningen". Filminstituttet har bl.a. gjennomført filmkurs for lærere i Ullern bydel og samarbeidet om filmfestivalen på Stovner.

Norsk Forfattersentrum har samarbeidet mye med begge bydelene om formidling av forfattere til opplesninger, lesevaker, skrivekurs og annet.

Også når det gjelder samarbeidet med riksinstitusjonene, har det vært forskjeller mellom bydelene. For det første har de fleste av riksinstitusjonene hatt mer samarbeid med Ullern bydel enn med Stovner. Riksinstitusjonene opplevde at Stovner bydel var svært ivrige til å sette i gang ting da de startet opp, men i sammenheng med endringene i prosjektledelsen i bydelen forsvant henvendelsene fra prosjektet. En av riksinstitusjonene opplevde etter første prosjektår at de selv ønsket å opprettholde kontakten, men at de ikke "orket mer" da de fikk så liten respons.

I samtale med alle riksinstitusjonene sa alle seg enig i at riksinstitusjonene i hovedsak selv måtte stå for gjennomføringen av arrangementene i Stovner bydel. De uttrykte dermed tvil om at samarbeidet med de lokale institusjonene på Stovner ville føre til at man var med og etablerte noen ny kompetanse på kulturformidling:

"Vi skulle bygge opp kompetanse, men på Stovner har alle R-ene gjort all arrangering selv. Vi har dermed ikke fått sjansen til å bygge opp noen kunnskap."

Samarbeidet med Ullern bydel synes stort sett å ha gått lettere. De fleste av riksinstitusjonene peker på at de har gjennomført en god del arrangementer der og trekker ikke frem spesielle samarbeidsproblemer.

En av riksinstitusjonene opplever imidlertid at det ikke er god nok informasjonsutveksling mellom Ullern bydel og R-ene. Vedkommende får på et arbeidsgruppemøte vite om et samarbeid med "sin egen" riksinstitusjon, men har ikke selv hørt om dette før etterpå.

"ØYETS ABC"*

Barna strømmer inn i gymsalen som for anledningen er gjort om til galleri. De kommer inn hulter til bulter, går rett bort til bildene, står og ser, kaver rundt, noen sloss litt, småjenter synes noe er så nygydelig, en av gutta kommer bort til oss og lurer på hva *det* skal forestille.

Den runde polske damen som skal vise dem bildene, står og ser på barna. Venter til den første nysgjerrighet og spontanitet er over før hun samler barna rundt seg. Sittende på gulvet blir de vist grafiske plater av forskjellige slag. Høytrykksplater som samler fargene inne i furene, lavtrykksplater der utsparingene ikke gir farge.

Barna gransker disse små bitene av kunstnerenes verktøy og gjentar i kor "høytrykksplate" - "lavtrykksplate". Den polske damen er engasjert. Hun forteller som om hun har verdens mest spennende historie å formidle dem. Selvfølgelig ser dermed også klasse 3A på skolen at dette er noe helt usedvanlig - noe de er heldige som får se, noe de må få med seg.

Hun har allerede nå tatt dem med inn i noe av den moderne kunstens verden. Uten at du lytter til denne verden, uten at du går den i møte med forventningen om et usedvanlig møte, sier den deg lite. De abstrakte former, den gåtefulle symbolikk, antydningene, ingenting av dette roper deg de store overskrifter inn i øyet.

Barna blir med bort til bildene. Den polske damen viser dem ett og ett bilde. Forklarer hvordan høytrykksplatene og lavtrykksplatene på bildet er brukt, hvordan konturer, dybde og valør er skapt med forskjellige teknikker. Hun spør dem hele tiden, hva ser du der, hva ser dere *der*, hva er nå dette? Hun tar imot assosiasjonene. Ingenting avvises, men langsomt gir hun dem festepunkter for deres assosiasjoner og fantasier. Hva kan det bety at alle linjene i dette bildet er langtrukne, at vinklene er skarpe, hva uttrykker dette til forskjell fra bildet ved siden av der linjene er buet, der streken er bred og myk?

Barna er med. Over ryggene deres ser jeg en skog av opprakte hender. De har så mye å si. De får mer og mer å si etter hvert som bildene sier mer og mer. I Kåre Tveters antydende vinterlandskap, en akvarell der bare svake gråtoner bryter den vite flaten, i dette bildet ser noen troll, andre julenisser, noen skog, andre busker, men alle ser etter hvert at det er dybde i bildet, at det er en vei inn i det, at papiret ikke lenger er flatt, flekkete papir, men et landskap.

Bilder er språk! sier instruktøren. Språk? sier barna. Ja dette bildet handler om følelser. Ser dere ikke det? Se hvor varmt dette menneske er. Se hvor varme disse to skikkelsene er for hverandre, men se på denne kaktusen som står mellom dem. Se hvordan de stikker hverandre med vonde ord. Se på nålene, se hvordan de stikker ut!

Noen av barna har mistet konsentrasjonen nå. De trekker seg bakover, en henger i armen på læreren som har stått stille bak. Den polske damen lar dem trekke seg bort. Dette kan ikke engasjere alle. De fleste er imidlertid igjen. De sitter med oppstrakte armer og vil si så mye at tiden løper aldeles fra dem.

Det ringer ut, og som barn flest er de aller fleste ute av døren før klokken er ferdig. Noen få blir stående igjen. To gutter står foran en rød, springende panter. De er helt enig om noe jeg ikke kan høre, men som engasjerer dem sterkt. En jente står foran et blått åpent vindu der gardinene vaier ut mot et dunkelt landskap.

Alla barna har sett på en måte de ikke har sett før i denne timen, men kanskje er det disse som står igjen, som den polske damen vil møte i galleriene?

Det er tid til å veksle noen ord for neste klasse er på vei inn. Den polske damen forteller om opplegget. Lærerne får tilsendt heftet "Øyets ABC" på forhånd. De skal gå gjennom dette heftet sammen med barna for utstillingen. Heftet er det visuelle språkets ABC. Bruken av kontraster, materialer, perspektiv, linjer, form, rom, valører og farger forklares og vises i eksempler.

Etter utstillingen skal barna få praktiske oppgaver. En kunstner har utarbeidet en oppgavesamling. Her skal barna eksperimentere med farger og linjer. Selv lage og se at det er mange måter å trekke en strek på, at det er mange blåfarger, at det er mange teknikker man kan bruke til å lage dybde i et bilde.

Det er ikke tid til mer. Neste klasse er allerede inne. En gutt kommer bort og spør hva et bilde *egentlig* forestiller. Da begynner neste time.

*Observasjon av visning av "Øyets ABC" ved barneskole i Ullern bydel

Bydelene på sin side opplevde samarbeidet med de ulike riksinstisusjonene nokså forskjellig. Begge bydelene syntes det kunne være vanskelig å samarbeid med Riksteateret fordi det ofte var problematisk å kunne tilfredsstillte kravene spesielt om de fysiske rammene rundt arrangementene.

Rikskonsertene blir fremhevet av bydelene som en institusjon det er lett å samarbeide med og en institusjon som på en svært profesjonell måte gjennomfører sine arrangementer. Også det gode samarbeidet med Norsk Forfattersentrum fremheves av begge bydelene. Institusjonen er lett å samarbeide med, og de er flinke til å skaffe interesserte og gode forfattere til arrangementene.

Den relativt store aktiviteten rundt film- og videovirksomhet på Stovner innebærer en god del samarbeid mellom Stovner bydel og Norsk Filminstitutt. Prosjektet "Kultur for og med barn og unge..." har i følge prosjektansvarlige ført til at dette samarbeidet har blitt utvidet. Riksutstillingene har hatt mange skoleutstillinger, særlig i Ullern bydel, men mye av kontakten med bydelen har her vært direkte med skolene. Begge bydelene har imidlertid opplevd at samarbeidet med disse R-ene forløp på en grei måte.

Selv om prosjektene har brukt prosjektmidler til arrangementer i samarbeid med riksinstisusjonene, har alle riksinstisusjonene også tilbudt eller tilført bydelsprosjektene av sine egne ressurser til arrangementer.

Filminstituttet har tilbudt gratis lån av filmer. Rikskonsertene og Riksteateret og Riksutstillingene har latt bydelene få gratis produksjoner og utstillinger.

En av prosjektlederne i bydelene fremhever at selve kontakten med riksinstisusjonene har vært viktig i seg selv:

"Denne kontakten har gitt prosjektet en 'tyngde' som har gjort at det er lettere å drive prosjektet her i bydelen."

3.9 Samarbeidet med skolene

Prosjektene i begge bydelene ønsket ved starten av prosjektarbeidet å etablere et samarbeid med skolene om virksomheten. Prosjektleder i Stovner bydel uttalte: "Vi er helt avhengige av samarbeidet med skolene. Skolen er stikkord nummer en i dette prosjektet."

Prosjektet i Stovner bydel tok kontakt med skolene og la frem planer og tilbud for rektorene. Prosjektet opplevde imidlertid at skolene var lite interessert i å delta:

"Vi satte opp to teaterforestillinger som ingen møtte opp på. Skolene var invitert, men dukket ikke opp da forestillingene var der. To kvelder med tomme saler. Skolene trodde kanskje det var for "tungt" det som skulle vises."

Prosjektleder opplevde det som svært pinlig at artistene ble stående alene uten publikum, men gjorde likevel nye henvendelser til skolene. Det ble etter hvert lite samarbeid med

skolene. Prosjektet opplevde fortsatt liten interesse, og at det eneste som fungerte med skolene var "pakkeløsninger" eller ferdige opplegg som skolene overtar.

Dette skapte en litt oppgitt holdning tidlig i prosjektet til samarbeidet med bydelens skoler: "...skolene vil ha mest mulig uten å gjøre noe særlig", og førte til at prosjektet heller satset på andre arenaer i bydelen.

Prosjektet i Ullern bydel møtte imidlertid en helt annen imøtekommenhet i skolene. Disse viste raskt interesse for de tilbudene de kunne få gjennom prosjektet. Ved at det deltok en rektor i den lokale styringsgruppen og gjennom prosjektleders deltakelse i møtene i bydelens rektorkollegium, ble det etablert god kontakt mellom prosjektet og skolene.

Prosjektet satset tidlig en stor del av sine ressurser på arrangementer og tiltak gjennom skolene. I motsetning til Sovner bydel opplevde prosjektet i Ullern vanskeligheter med å etablere kulturtilbud i barn og unges fritid. Det viste seg vanskeligere å etablere samarbeid med bydelens fritidshus og lag og organisasjoner enn det man hadde håpet på. Dette økte trolig prosjektets interesse for satsingen gjennom skolene.

Prosjektleder har gjennom hele prosjektet uttrykt en klar strategi for satsingen gjennom skolene i Ullern bydel: "Hovedsaken med å jobbe overfor skolene er at man når mange flere på en gang".

Gjennom skolene nådde prosjektet frem til mange fordi alle bydelens barn og unge går på skole, og de aller fleste dermed er til stede når ting arrangeres. Prosjektet har imidlertid også trukket en "gevinst" av dette samarbeidet fordi man gjennom skolene har gått inn i en større institusjon som har etablerte strukturer for kunnskapsformidling til barn og unge. Forutsetningen for at formidling av kunst og kultur ble lagt inn i skolene eller disse strukturene, var først og fremst at det ble laget rom for dette tidsmessig, noe skolene viste seg svært villige til.

Skolene, eller lærerne ved skolene, er også personer som har helt sentral kunnskap i arbeid med *formidling* til barn og unge. Prosjektet har derfor trolig vunnet mye på tilgangen på profesjonell kunnskap om de rammene som har vært lagt rundt kulturaktivitetene. Skolene har bl.a. vært aktive i å kople forfatterbesøk, teateroppsetninger eller annet til egne opplegg i undervisningen, der f.eks. forfatteropplesninger om vikingers liv og strabaser har blitt koplet til prosjektarbeid om vikingtiden.

De tilgjengelige strukturene, kunnskap og arenaer prosjektet fikk tilgang til gjennom skolene er imidlertid ikke tilstrekkelig til å drive aktivitetene. Arbeidet har også forutsatt interessen for å prioritere dette fra skolene, og ikke minst en rekke interesserte og ivrige lærere som har involvert seg i arbeidet.

I løpet av prosjektperioden ble en rekke lærere etablert som kulturkontakter på skolene. Mange av disse bidrar som pådrivere overfor andre lærere på skolene og også overfor foreldre som har hjulpet til i forbindelse med arrangementer. For å kunne gjennomføre ting har dette medført jobbing utover vanlig arbeidstid:

“Vi sitter mye på kveldstid og ringer. Alle i kollegiet er ikke like ivrige. Mener det tar for mye tid fra annet. Noen ildsjeler må derfor holde dette i gang.”

Også mange av de arrangementene riksinstusjonene har gjennomført i bydelene, har skjedd i samarbeid med skolene. Riksinstusjonene har lang erfaring fra samarbeid med skoler ellers i landet og opplevde at dette var en erfaring de kunne gjøre seg nytte av i bydelene i Oslo:

“Det er veldig likt å jobbe i skolene i Oslo og ellers i landet. Man må kunne kommunisere med skolene, og det er det samme overalt. Vi bruker dermed det samme opplegget i Oslo som vi har gjort andre steder.”

Fra lærere som har vært involvert i prosjektarbeidet understrekes det at prosjektet har tilført viktige verdier på flere områder. Ikke minst har satsingen på kulturaktiviteter skapt en mer levende skole for mange av elevene:

“Aktiviteten har vokst veldig siden bydelen kom inn. (...) Elevene har fått en skole der det skjer ting. Det er ikke lenger bare hverdager.”

Gjennom samarbeidet med skolene har prosjektet også fått kontakt med foreldrene. Prosjektleder har deltatt på møter i foreldrenes arbeidsutvalg på skolene. Her har prosjektet kunnet formidle informasjon til foreldrene om ting som skulle settes i gang og også til dels kunnet mobilisere foreldre til å delta på ting når det var behov for det.

En av lærerne er opptatt av at det som er satt i gang gjennom kulturprosjektet har gitt bedre kontakt med lokalmiljøet. Elevene og skolene har blitt kjent med lokale kunstnere og ressurspersoner og har også opplevd foreldre som gjennom den kontakten som er etablert gjennom kulturaktivitetene, har tatt egne initiativ:

“Det er også viktig at nærmiljøet er trukket inn. Vi har blitt kjent med mye lokale ressurser. En kan det og en annen kan det, en tredje tar med seg hele klassen for en dag for å vise dem arbeidsplassen sin.”

3.10 Forankring av prosjektarbeidet i bydelene – hva skal forankres?

Med forankring mener vi at erfaringene av det arbeidet som er gjort, skal nedfelles som kunnskap og strukturer innen en organisasjon. Organisasjonen kan dra nytte av det arbeidet som er gjort, i en videreføring.

For det første må vi spørre oss her: Hva skal forankres? Hvilken ny kunnskap og hvilke nye samarbeidsrelasjoner er skapt gjennom prosjektarbeidet?

Prosjektene har i begge bydelene gitt kunnskaper om å samarbeide med profesjonelle kunstnere og utøvere. Dette gjelder både sentrale instusjoner som f.eks. riksinstusjonene, det gjelder frie grupper og det gjelder enkeltutøvere. Gjennom dette har man fått erfaringer om hvordan man finner frem til aktuelle samarbeidsparter, hvordan man går frem for å engasjere dem, hvordan man planlegger gjennomføringen av arrangementer med samarbeidspartene og kunnskap om hva som fungerer og ikke fungerer.

Prosjektene har også gitt erfaringer om hvilke institusjoner man kan samarbeide med innen bydelene og hvilke forutsetninger som må være til stede for samarbeid. Dette gjelder alt fra skolene og barnehagene til ungdomsklubber og fritidshus, til institusjoner som disponerer scener eller lokaler, til institusjoner som disponerer utstyr eller andre ressurser man kan ha behov for.

Videre har prosjektene satt fokus på hvilke fysiske arenaer man disponerer for kulturaktiviteter i bydelene. Dette omfatter scener for teateroppsetninger, konserter eller annet, lokaler for å spille rock, firhendig piano, vise en film eller annet, utstillingslokaler, osv.

Prosjektene har også fått kunnskap om hvordan man mobiliserer medarbeidere innen bydelen og utenfor. De har fått erfaring om hva som skal til for å inspirere eller vekke interessen for å bidra eller hjelpe til med arrangementer og tiltak. Mobilisering omfatter også barn og unges deltakelse. Hvordan oppnår man at målgruppen stiller opp på arrangementene? Hvordan når man ut med informasjon? Slike spørsmål har de prøvd gjennom praksis.

Kunnskapene omkring disse temaene i begge bydelene er naturlig nok sterkt knyttet til prosjektlederne eller de som har arbeidet med den praktiske gjennomføringen av prosjektarbeidet. Spørsmålet om forankring er derfor kanskje først og fremst et spørsmål om hva bydelen ville stå igjen med hvis prosjektleder sluttet.

3.11 Forankring av prosjektarbeidet i Stovner bydel

En av hovedårsakene til at man ikke ville opprette noen egen prosjektorganisasjon i Stovner bydel var at man ville etablere den kunnskapen prosjektet gav mulighet for innen strukturene av den etablerte kulturforvaltningen. På denne måten ville man nettopp forankre prosjektarbeidet der arbeidet kunne føres videre.

Bydelen har trolig oppnådd dette. Begge de to som har drevet prosjektet i bydelen jobber videre i kulturavdelingen, og det meste av det som er gjennomført, er gjennomført innen linjeforvaltningen og de institusjonene som kulturavdelingen til daglig jobber overfor. Det er grunn til å tro at erfaringer fra prosjektarbeidet derfor beholdes innen organisasjonen.

Det er særlig to forhold som for oss ser ut til å vanskeliggjøre forankringen av prosjektarbeidet i Stovner bydel. Det ene er et systematisk arbeid med de erfaringene man har gjort. Det andre er at prosjektansvarlige de to siste prosjektårene har jobbet svært isolert og dermed i liten grad har kunnet trekke med andre i planleggingsarbeidet.

Erfaringslæring forutsetter dokumentasjon og organisert bearbeiding av kunnskaper om virksomheten (Sæterdal 1990). Det som er gjort av dokumentasjon om prosjektarbeidet i Stovner bydel, er for en stor del gjort "på etterskudd", dvs. i forbindelse med rapportering til oppdragsgiver. Vårt inntrykk er at det er lagt liten vekt på intern dokumentasjon og på dokumentasjon som føres underveis i arbeidet. Dette kan ha vært medvirkende årsak til at det

var svært vanskelig å skille hva som var prosjektarbeidet og hva som var forvaltningens annet arbeid.

Så vidt oss bekjent har det heller ikke vært noen organisert erfaringslæring underveis i bydelen. Prosjektgruppen falt sammen etter første prosjektåret, og den som drev prosjektet etter dette, hadde ikke noe organisert forum der man kunne diskutere hva man lykkes med og hva man ikke lykkes med og hvorfor ikke. Dette har også gjort at bare den som har drevet prosjektet, har fått kunnskaper om det overordnede planleggingsarbeidet for prosjektvirksomheten.

Vårt inntrykk er at prosjektansvarlige har gjort en innsats innen svært vanskelige rammer og at mye av kunnskapen er knyttet til vedkommende personlig. Både prosjektansvarlige og den som var prosjektleder i begynnelsen av prosjektet, jobber imidlertid fortsatt i kulturavdelingen med oppgaver som ligger nær det som var målsettingen med prosjektet. Bydelen vil dermed kunne gjøre seg bruk av deres kunnskap.

Også den kunnskapen som er etablert i bydelens institusjoner utenfor den sentrale bydelsforvaltningen, vil man kunne gjøre seg nytte av, men etter vårt syn vil bydelen miste mye av det prosjektet har tilført hvis den eller de som drev prosjektet slutter.

3.12 Forankring av prosjektarbeidet i Ullern bydel

Ullern bydel har stått overfor den samme utfordringen som alle organisasjoner møter når man driver et forsøksprosjekt innen egen prosjektorganisasjon. Fordi prosjektet er organisert på siden av linjeorganisasjonen, risikerer man at kunnskapen forsvinner med prosjektet.

Den lokale styringsgruppen i Ullern bydel har imidlertid gjort at flere innen bydelsforvaltningen har hatt en jevnlig og til dels tett kontakt med prosjektet. Som nevnt omfattet den lokale styringsgruppen administrasjonssjef og representanter fra Oppvekst- og kulturavdelingen, Avdeling for sosiale tjenester, politisk representasjon, representanter fra skole og lokalt næringsliv, samt ungdomsrepresentanter.

Prosjektleder formidlet tidlig i prosjektperioden en opplevelse av å jobbe mye alene og savnet en tettere oppfølging fra administrasjonen. Dette er imidlertid ifølge prosjektleder endret underveis og både bydelsadministrasjonen og bydelspolitikere har fulgt prosjektet på en positiv måte.

Prosjektet i Ullern bydel har, som vi har beskrevet, jobbet mye som pådriver for at andre skulle sette i gang ting. Man har gitt noen midler, og man har kjøpt enkeltpersoner som ville gjøre noe til andre personer eller institusjoner som kunne bidra til det de ønsket. På grunn av dette har man fått mye til å skje, men kanskje det viktigste er at man har gitt mange ansatte i bydels institusjoner, særlig skolene, anledning til å selv gjøre erfaringer med hvordan man setter i gang og hvordan man gjennomfører ting.

Videre har bydelen og prosjektleder sørget for en jevnlig organisert erfaringslæring av prosjektarbeidet. Dette har skjedd overfor institusjonene gjennom undersøkelser av hvordan barn og ungdom har opplevd det de har vært med på, og gjennom samlinger der man har gått gjennom det arbeidet som er gjort. Også i den lokale styringsgruppen har man hatt slike oppsummeringer og gjennomganger av arbeidet.

Bydelen har i dag opprettet en ny fast stilling som skal jobbe med kulturforvaltning i bydelen. Den tidligere prosjektlederen er ansatt i denne stillingen. Også i Ullern bydel vil nok fortsatt mye av kunnskapen fra prosjektarbeidet forsvinne hvis den tidligere prosjektlederen slutter. Det er imidlertid for det første opprettet faste nettverk for kulturformidling gjennom kulturkontakter på skolene. For det annet består dette nettverket av personer som i dag har erfaring i kulturarbeid. For det tredje er det altså opprettet egen stilling for kulturforvaltning i bydelen. Dermed er det etablert faste strukturer som kan bringe arbeidet videre, mindre avhengig av enkeltpersoner.

3.13 Oppsummering/avslutning

Vi har delt prosjektet "Kultur for og med barn og unge i drabantbyer" i tre prosjekter. Det er "bydelsprosjektene" i Stovner og Ullern bydeler, og det er "fellesprosjektet" med riksinstitusjonene, bydelene og byrådsavdelingen i Oslo kommune.

Selv om det i en lengre periode synes å ha vært vanskelig å få klargjort de enkeltes roller overfor hverandre, er vårt inntrykk at alle parter har hatt anledning til å få ny kunnskap om kulturforvaltning og kulturarbeid i bydeler i Oslo.

Hva bydelene har oppnådd, har vi allerede diskutert. Også riksinstitusjonene har gjennom deltakelse i disse prosjektene parallelt med deltakelsen i andre prosjekter i bydeler i Oslo for første gang både jobbet overfor institusjoner og forvaltning i bydelene. De har regelmessig møtt hverandre og utvekslet erfaringer og informasjon.

Byrådsavdeling for Kultur og byutvikling har deltatt i prosjektene gjennom å lede styringsgruppen. Avdelingen har på denne måten fått erfaringer om hvilke utfordringer man møter når det skal etableres lokal kulturforvaltning i Oslo og når det skal etableres samarbeid med sentrale kulturinstitusjoner. Det er imidlertid et åpent spørsmål om hvordan Oslo kommune sentralt videre vil kunne gjøre seg nytte av den kunnskapen man har fått ved å delta i prosjektene.

Dette er i større grad et politisk spørsmål enn et administrativt spørsmål. Så lenge det ikke er noen politisk vilje i Oslo til å sette av ressurser til arbeid med kulturforvaltning i bydelene, har byrådsavdelingen begrensede ressurser til å engasjere seg i dette arbeidet.

Det er typisk for forsøksprosjekter at man ikke kan vite utfallet av prosjektarbeidet på forhånd. Mye blir som regel endret underveis. Prosjektet på Stovner og "fellesprosjektet" har imidlertid møtt en del vanskeligheter som kunne vært forhindrede med en bedre styring.

På Stovner har de som har drevet arbeidet, gjort en innsats ut fra de forutsetningene som har vært til stede, og tross de vanskelighetene vi har påpekt i rapporten har prosjektet uten tvil gitt mange barn og unge gode opplevelser i løpet av prosjektperioden. Det er imidlertid et spørsmål om ikke det hadde vært mulig for bydelen å klargjøre ansvarsforholdene rundt prosjektet, og å avklare hvilket mandat den som drev prosjektet skulle ha, etter at ingen lenger hadde noe reelt prosjektlederansvar. Det er også grunn til å tro at en organisering av en prosjektgruppe ville ha gjort mulighetene for å planlegge og lære av prosjektet atskillig større.

“Fellesprosjektet” har brukt mye av prosjektperioden til å avklare samarbeidsrelasjonene og hvilke roller de enkelte skulle ha i prosjektet. I store deler av prosjektet har evaluator møtt klare og til dels sterke frustrasjoner over dette. Riksinstitusjonene har gjentatte ganger ytret ønske om å kunne bidra mer enn man gjorde. Det er en relativt sjelden problemstilling i prosjektarbeid at kunnskapsrike og ressurssterke deltakere ikke får muligheten til å bidra med sitt. Også bydelene har opplevd dette som et tap.

Vi skal ikke igjen gå inn på årsakene til dette, men trolig kunne også her en klarere styring av fellesprosjektet løst mye av vanskelighetene. Ved å synliggjøre endringer og diskutere nye målsetninger ville alle parter kunne ha vært med å utforme klare gjensidige roller. Samarbeidet mellom bydelene og riksinstitusjonene har ført til mange spennende opplevelser for barn og unge, men også her ser det for oss ut til at man ved relativt enkle grep kunne ha oppnådd atskillig mer.

Bydelsprosjektet i Ullern bydel har på mange måter fått “full uttelling” for det arbeidet man har lagt inn. Bydelen har vist at det er mulig med relativt små økonomiske midler å sette i gang en masse arrangementer. Noe av den viktigste erfaringen fra prosjektet på Ullern er kanskje hvordan skolene i samarbeid med bydelsadministrasjonen sammen kan utnytte sine ressurser til å skape en mer levende bydel.

Litteratur

Andersen, Erling S., Kristoffer V. Grude og Tor Haug (1993): *Målrettet prosjektstyring*. NKI Forlaget, Oslo

Askeim, O.P. og R. Rønning (1987): *Samordning av tiltak på lokalplanet for utsatte ungdomsgrupper*. Rapport, Østlandsforskning

Danbolt, G. og Å. Enerstvedt (1995): *Når voksenkultur og barns kultur møtes*. Rapport nr. 2, Norsk Kulturråd

Morgan, Gareth (1988): *Organisasjonsbilder*. Universitetsforlaget, Oslo

Stortingsmelding nr. 61, 1991 - 1992: *Kultur i tiden*

Sæterdal, Anne (1990): *Forsøksprosessen*. Byggforsk

Sæterdal, Anne (1990): *Ting å tenke på når forsøks- og utviklingsarbeid skal settes i gang*. Byggforsk

Søholt, Susanne (1992): *Lokalt samarbeid mellom tredje sektor og kommuner. Ny giv for velferdsstaten?* Prosjektrapport 99, Byggforsk

Søholt, S., O. Sæter og L. M. Ulfrstad (1994): *Kultur i bydel*. Prosjektrapport 144, Byggforsk

Sæter, Oddrun og L. M. Ulfrstad (1998): *Stedsutvikling, kunst og kultur i drabantby. En studie av kultursatsing i Furuset bydel i Oslo*. Prosjektrapport 235, Byggforsk

Ulfrstad, Lars-Marius (1993): *Forebygging på tvers? Organisering og arbeidsprosesser i prosjektene "samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak"*. Prosjektrapport 131, Byggforsk

Van Meter & van Horn (1975): *The Policy Implementation Process*. Administration and Society, februar 1975

Vaage, O. F. (1992): *Kultur og mediebruk 1991*. Rapport 92/12, Statistisk Sentralbyrå, Oslo

Westhagen, Harald (1991): *Prosjektarbeid. Utviklings- og endringskompetanse*. Universitetsforlaget, Oslo

Ziehe, Thomas (1994): *Kulturanalyser. Ungdom, utbildning, modernitet*. Symposion bibliotek, Stockholm

Ørjasæter, T. og B. Sætersdal (1981): *Barn, kultur, kreativitet*. Universitetsforlaget, Oslo

Vedlegg

Skoleundersøkelsen

Som vi nevnte innledningsvis, gir vi her en relativt kortfattet gjengivelse av resultatene av kulturundersøkelsen blant elevene. Dette skyldes at undersøkelsen ble gjennomført i 1994. Tallene fra undersøkelsen var delvis ment som et planleggingsverktøy for prosjektene i bydelene. Flere av de forholdene tallene beskriver for hver bydel og for sammenlikninger mellom bydelene vil ikke være tilfellet i dag.

Vi gjengir imidlertid en del av resultatene fordi de beskriver barn og unges kulturaktiviteter i bydelene tidlig i prosjektperioden og dermed den del av bydelenes "kulturliv" som prosjektene skulle tilføre økt aktivitet gjennom å utvikle lokal kulturforvaltning i bydelene.

v.1 Metode

Undersøkelsen ble gjennomført blant alle 6. og 8. klassinger i Stovner og Ullern bydeler på 13 skoler i perioden 15.10.94 til 15.12.94. En skole i Stovner bydel ønsket ikke å delta i undersøkelsen.

Totalt er undersøkelsen besvart av 609 respondenter, 258 på Stovner og 351 på Ullern. Dette gir en svarprosent på 93 %.

Spørreskjemaene ble besvart i løpet av en time i klasserom. Elevene fikk rettledning av lærer underveis. Det var på forhånd sendt ut en relativt omfattende veiledning til alle lærere. Veiledningen presiserte alle spørsmålene i undersøkelsen.

Spesielt ble lærerne bedt om å instruere barna i hva en bydel var, og det var vedlagt kart som viste bydelsgrensene.

v.2 Feilkilder

Elevene har i undersøkelsen besvart spørsmål om kulturaktiviteter de har deltatt på i forrige skoleår. Dette har trolig medført at en del ikke har husket riktig. Det er vanskelig å gjøre noen beregning på hvor stort utslag dette kan ha gitt. Denne feilkilden vil imidlertid først og fremst berøre beregninger av frekvenser på hvor mange ganger barna har deltatt på ulike aktivitetstyper. Det vil i mindre grad berøre sammenlikningen av bydelene. Det er ingen grunn til å tro at denne feilkilden har hatt systematiske utslag slik at det påvirker sammenlikningen mellom bydelene.

Svært mange av elevene har brukt svarkategorien "annet sted" der svaralternativene var "i sentrum", "i bydelen" og "annet sted". Etter samtaler med lærere og elever er vår tolkning av dette at dette svært ofte er fordi elevene ikke har oppfattet bydelsgrensene, men besvarer spørsmålene om sted ut fra vanlige områdenavn. Ut fra områdenavn er f.eks. Lilleaker ikke

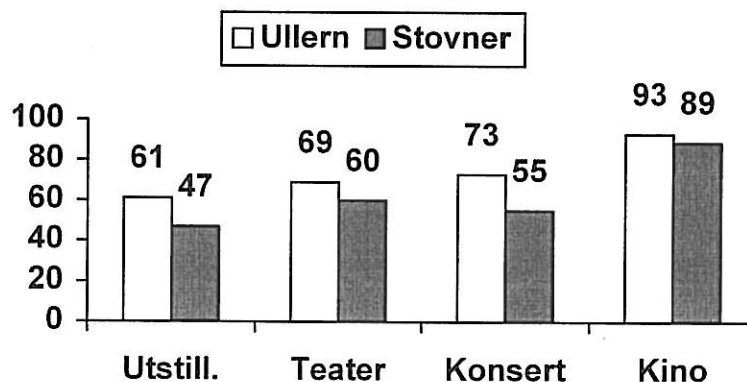
Ullern, eller Stasjonsfjellet ikke Stovner. Vi må derfor regne med at ved mange av de tilfellene der det er besvart at man har deltatt på aktiviteter "annet sted", har disse skjedd i bydelen.

v.3 Deltakelse på tilskuer- og tilhøreraktiviteter

For å skille mellom aktiviteter der elevene har vært passive deltakere og der de har deltatt, aktivt selv, har vi valgt å bruke begrepene "tilskuer- og tilhøreraktiviteter" og "egenaktiviteter". "Tilskuer- og tilhøreraktiviteter" omfatter her deltakelse på billedutstilling, på teater, konsert eller kino.

Figuren under viser hvor stor prosentandel av alle elevene i undersøkelsen som har deltatt på de forskjellige aktivitetstypene i hver av bydelene. Søylene er satt opp slik at graden av deltakelse i hver av bydelene kan sammenliknes.

**TILSKUER- OG
TILHØRERAKTIVITETER**
Deltakelse på billedutstilling, teater, konsert og kino forrige skoleår i Ullern og
Stovner. Prosentandel

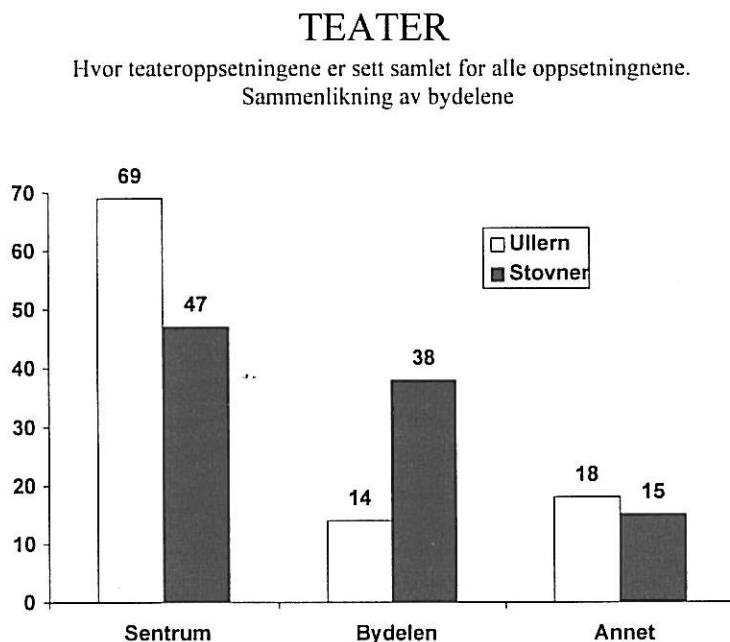
Som vi ser av figuren ovenfor er elevene i begge bydelene atskillig oftere på kino enn de er på billedutstilling, teater eller går på konsert. Konsert her omfatter alle typer konserter. Videre ser vi at den aktivitetstypen det er minst oppslutning om er billedutstilling.

Figuren viser også at elevene i Ullern bydel i 1994 deltok oftere på alle tilskuer- og tilhøreraktivitetene enn elevene i Stovner bydel. Særlig stor er denne forskjellen når det gjelder konserter. Her har hele 73 % vært på konsert i Ullern bydel, mens det bare var 55 % i Stovner bydel.

Prosentandelen er høyest og forskjellen mellom bydelene er minst på den aktivitetstypen de fleste elevene trolig selv har sterkest preferanse for, nemlig kino.

v.4 Hvor er teateroppsetninger sett, i bydelen, i sentrum eller annet sted?

Figuren under viser hvor elevene i hver enkelt bydel har sett teateroppsetninger og en sammenlikning av bydelene. Tallene viser prosent av alle sette oppsetninger.

Figuren ovenfor viser at totalt flere teateroppsetninger er sett i sentrum enn i bydelene. Tar vi i betraktning den feilkilden vi før har omtalt som gjelder bruken av svaralternativene “i bydelen” og “annet sted”, vil trolig flere av de oppsetningene man har oppgitt å ha sett “annet sted”, ha foregått i bydelen. Vi må derfor regne med at en større andel er sett i bydelen enn det søylene i figuren viser.

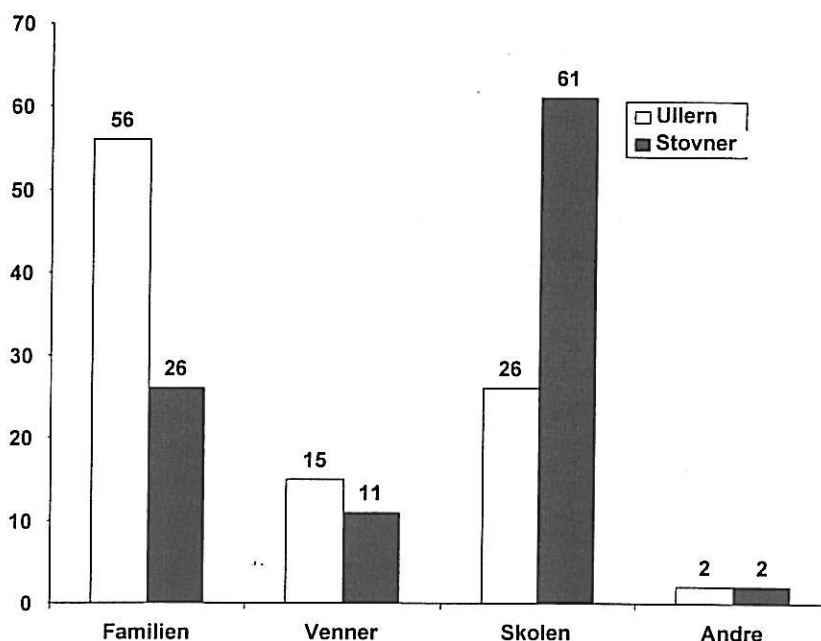
Dette vil redusere forskjellen mellom andelen som er sett i sentrum og andelen som er sett i bydelen for Stovners del, men vil i mindre grad påvirke tallene som gjelder Ullern bydel. Det henger trolig sammen med hvem man har sett teateroppsetningene sammen med. Dette er oppgitt i figurene på neste side.

v.5 Hvem man har sett teateroppsetningene sammen med

Figuren nedenfor viser hvem elevene har sett teater sammen med, om det er venner, familie eller skolen. Tabellen viser fordelingen på disse kategoriene for hver bydel og en sammenlikning av bydelene. Tallene viser prosent av alle sette oppsetninger.

TEATER

Hvem man har sett teateroppsetningene sammen med samlet for alle oppsetningene. Sammenlikning av bydelene

Figuren viser stor forskjell mellom bydelene mht. hvem elevene har sett teater sammen med. Som vi ser har elevene i Ullern bydel mer enn dobbelt så ofte sett teater sammen med familien enn sammen med skolen. I Stovner bydel er forholdet motsatt. Her har elevene sett teater dobbelt så ofte sammen med skolen enn sammen med familien. For begge bydelene har elevene sett færrest oppsetninger sammen med venner, men også her var det større oppslutning i "privat regi" i Ullern bydel enn i Stovner bydel.

Tallene tyder på at det i 1994 var en høyere kulturaktivitet i skolen i Stovner bydel enn i Ullern bydel. På den andre siden var det atskillig vanligere i Ullern enn i Stovner bydel at familien gikk sammen med barna på teater.

Oppsummert kan vi si at figuren ovenfor viser en større privat aktivitet i Ullern bydel og en større offentlig aktivitet i Stovner bydel.

v.6 Deltakelse på egenaktiviteter

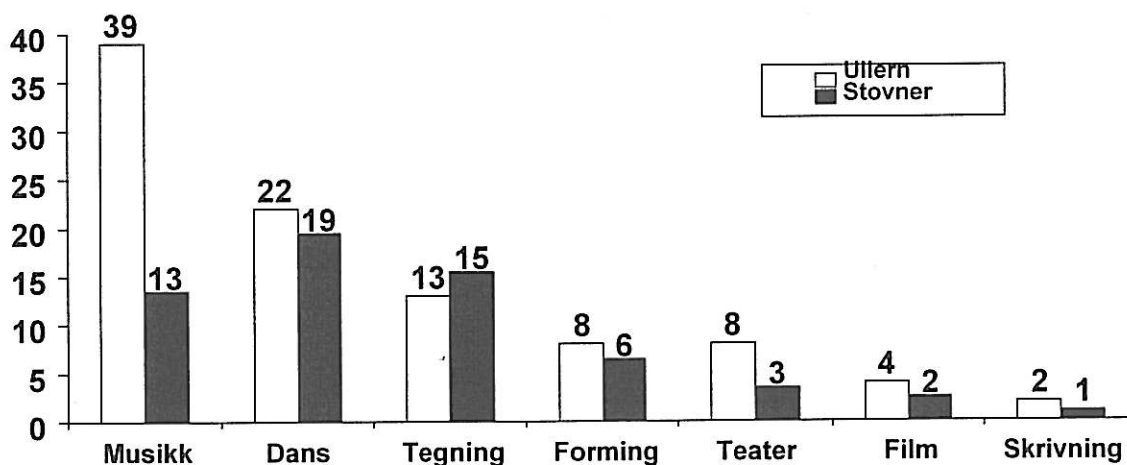
Figuren nedenfor viser hvor stor prosentandel av hele utvalget i hver bydel som deltar på forskjellige typer egenaktiviteter. Med egenaktiviteter mener vi her aktiviteter der elevene selv har vært aktive og bidratt i deltakelsen på forskjellige aktivitetstyper.

Figuren viser også forskjeller mellom bydelene for hver av aktivitetstypene.

Fordi noen elever har deltatt på flere enn en aktivitetstype, summerer ikke tallene for hver bydel til 100.

EGENAKTIVITET

Deltakelse på ulike typer egenaktivitet blant elevene i Ullern og Stovner. Prosent av hele utvalget

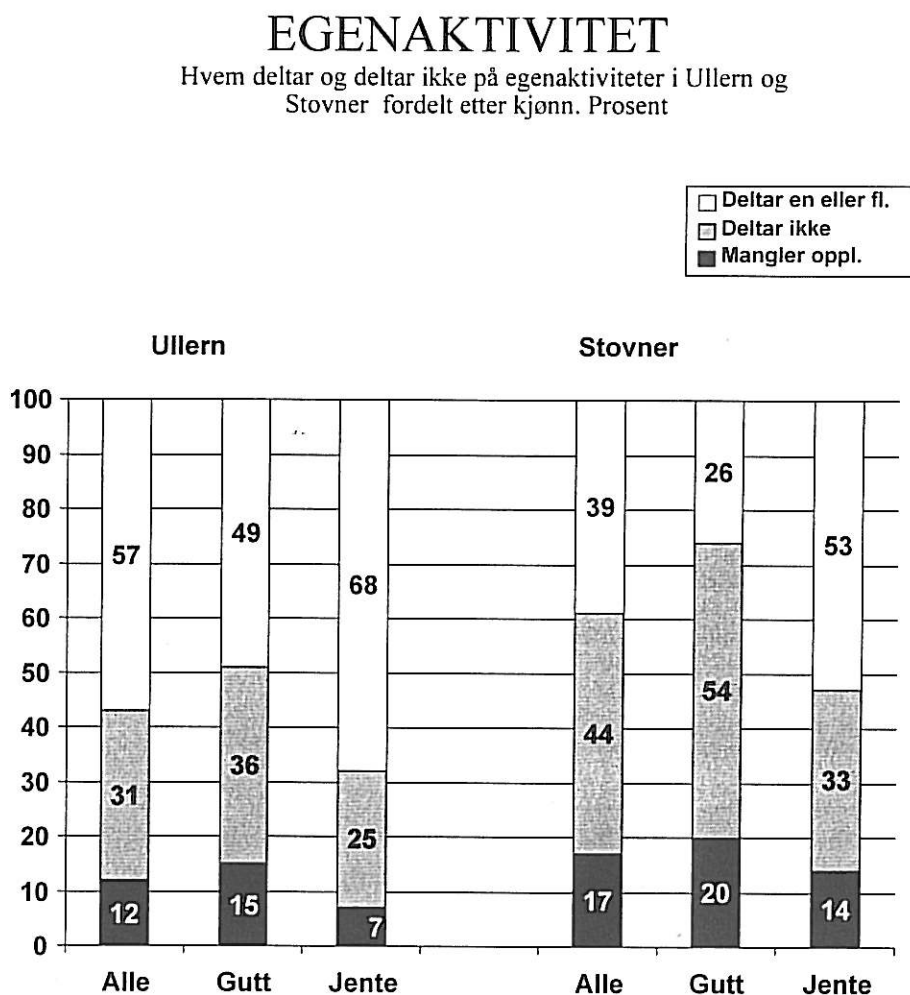
Som vi ser av figuren var det i 1994 i Ullern bydel størst oppslutning om musikk. Oppslutningen her var nær dobbelt så høy som i den aktivitetstypen der det var nest mest oppslutning - dans. (En feilkilde her er at mange trolig har krysset av for dans uten at de deltar på denne aktiviteten på lik linje med de andre egenaktivitetene. Samtaler med lærere og elever tyder på at mange har oppgitt å delta her fordi de deltar (aktivt) på dansearrangementer i ungdomsklubber eller likende steder. Dette gir imidlertid en noe skjev sammenlikning med andre aktivitetstyper, men reflekterer likevel at det er stor oppslutning om det å danse.)

Noe forbausende er det at det ikke er større deltakelse på musikkaktiviteter i Stovner bydel. Det forbauser fordi det er og har vært stor aktivitet rundt Stovner Rockefabrikk og i bandvirksomheten i bydelen. Sammenliknet f.eks. med dans og tegning er det færre som drev med musikk på Stovner.

Samlet er det høyere oppslutning om egenaktiviteter i Ullern bydel enn i Stovner bydel. Figuren på neste side viser at 57 % deltar egenaktiviteter i Ullern bydel, mens 39 % deltar i Stovner bydel.

v.7 Hvem deltar på egenaktivitetene?

Figuren nedenfor viser den samlede deltakelsen på egenaktiviteter i hver av bydelene og hvor mange av hhv. gutter og jenter som deltar på Ullern og på Stovner.

Figuren viser at 57 % samlet deltok på en eller annen type egenaktiviteter på Ullern. 49 % av guttene deltok, mens 68 % av jentene deltok i denne bydelen. I Stovner bydel deltok samlet 39 % på egenaktiviteter i 1994. 26 % av guttene og 53 % av jentene på Stovner deltok.

Vi skal merke oss at vi her mangler opplysninger for en del av utvalget. Dette skyldes delvis en svakhet ved spørreskjemaet som gjorde at en del av de som ikke deltar, ikke besvarte spørsmålet.

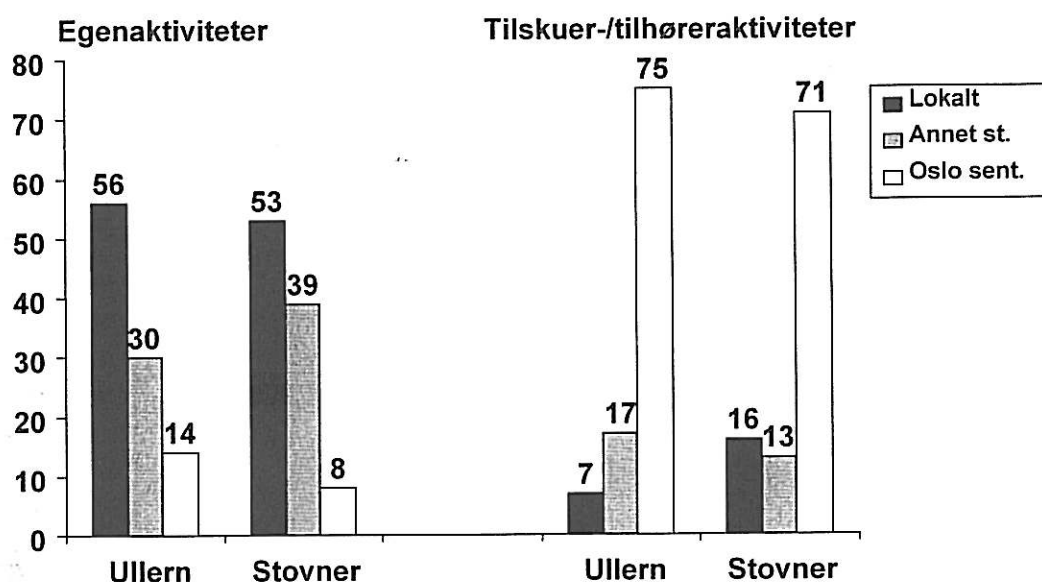
Tallene viser at deltakelse på egenaktiviteter generelt er større både for gutter og jenter i Ullern bydel enn i Stovner bydel, men at for begge bydelene er deltakelse på egenaktiviteter atskillig hyppigere for jenter enn for gutter. I Stovner bydel deltar jentene mer enn dobbelt så ofte som gutter.

v.8 Hvor man deltok på egenaktiviteter sammenliknet med hvor man deltok på tilskuer- og tilhøreraktiviteter

I figuren nedenfor viser vi hvor elevene i begge bydelene deltok på hhv. egenaktiviteter og tilskuer- og tilhøreraktiviteter.

HVOR AKTIVITETENE UTFØRES

Hvor aktivitetene utføres i Ullern og Stovner. Prosent av alle aktiviteter

Som vi ser av figuren, er forskjellene mellom hvor man deltok på de to formene for aktiviteter relativt entydig. Egenaktivitetene skjer i bydelen og tilskuer- og tilhøreraktivitetene i sentrum. Dette modifiseres imidlertid noe for egenaktiviteter i Stovner bydel hvis vi tar i betraktning at mange av egenaktivitetene man har deltatt på "annet sted" trolig har foregått i bydelen.

For Ullern bydel er imidlertid dette forholdet entydig.

Det er entydig for begge bydelene at tilskuer- og tilhøreraktivitetene i 1994 foregikk i sentrum.

Vedlegg

SKOLEUNDERSØKELSE

Bydel: _____

1.

Hvilken klasse går du i? .....(skriv tall)

Er du.....Gutt .....Jente (sett kryss)

Hvilket språk snakker din mor best? Sett bare ett kryss:

Mor snakker best norsk.....

Mor snakker best et annet språk, hvilket (skriv språket):.....

Hvilket språk snakker din far best? Sett bare ett kryss:

Far snakker best norsk.....

Far snakker best et annet språk, hvilket (skriv språket):.....

2. **Var du i teater i fjor (1996)?**

Ja... Nei...

Hvis Nei, gå til spørsmål 3

Hvis Ja: Hva slags forestilling(er)?

Hver boks er for *en* forestilling. Sett *ett* kryss for hver linje i boksene.

Forestilling 1:

Ungdomsforestilling.. Musikal... Revy.. Drama.. Komedi.. Annet..

Forestillingen ble sett ...: På Stovner... Oslo sentrum... Annet sted...

Hvem så du den sammen med?

Familien... Venner... Familien og venner.. Klassen/skolen... Andre...

Forestilling 2:

Ungdomsforestilling.. Musikal... Revy.. Drama.. Komedi.. Annet..

Forestillingen ble sett ...: På Stovner... Oslo sentrum... Annet sted...

Hvem så du den sammen med?

Familien... Venner... Familien og venner... Klassen/skolen... Andre...

Forestilling 3:

Ungdomsforestilling..	☐	Musikal...	☐	Revy..	☐	Drama..	☐	Komedie..	☐	Annet..	☐

Forestillingen ble sett ...:	På Stovner...	☐	Oslo sentrum...	☐	Annet sted...	☐					

Hvem så du den sammen med?											
Familien....	☐	Venner....	☐	Familien og venner...	☐	Klassen/skolen....	☐	Andre....	☐		

Hvis du har vært på flere forestillinger på teater, skriv hvor mange flere? (skriv tall):.....

3. Var du på kino eller i filmklubb i fjor? Ja Nei

Hvis Nei, gå til spørsmål 4

Hvis Ja: Hva slags filmer, hvor så du dem og med hvem?

Hver boks er for *en* film. Sett *ett* kryss for hver linje.

Film 1:

Drama...	☐	Komedie...	☐	Action/krim...	☐	Annet...	☐		

Forestillingen ble sett...:									
På kino...	☐	Filmklubb på Stovner...	☐	Annen filmklubb...	☐	Annet sted...	☐		

Hvem så du den sammen med?									
Familien....	☐	Venner....	☐	Familien og venner...	☐	Klassen/skolen....	☐	Andre....	☐

Film 2:

Drama...	☐	Komedie...	☐	Action/krim...	☐	Annet...	☐		

Forestillingen ble sett...:									
På kino...	☐	Filmklubb på Stovner...	☐	Annen filmklubb...	☐	Annet sted...	☐		

Hvem så du den sammen med?									
Familien....	☐	Venner....	☐	Familien og venner...	☐	Klassen/skolen....	☐	Andre....	☐

Film 3:

Drama...	☐	Komedie...	☐	Action/krim...	☐	Annet...	☐		

Forestillingen ble sett...:									
På kino...	☐	Filmklubb på Stovner...	☐	Annen filmklubb...	☐	Annet sted...	☐		

Hvem så du den sammen med?									
Familien....	☐	Venner....	☐	Familien og venner...	☐	Klassen/skolen....	☐	Andre....	☐

Har du sett flere filmer, i så fall hvor mange (skriv tall): .....

4. Var du på konsert i fjor? Ja Nei

Hvis Nei, gå til spørsmål 5.

Hvis Ja, kan du beskrive disse?

Hver boks er for *en* konsert du har vært på. Sett *ett* kryss for hver linje.

På **konsert 1**

..ble det spilt: Pop.. ☐ Jazz.. ☐ Rock.. ☐ Klassisk.. ☐ Annet.. ☐

Konserten ble hørt ...: På Stovner... ☐ Oslo sentrum... ☐ Annet sted... ☐

Hørt sammen med.....:
Familien.... ☐ Venner.... ☐ Familien og venner... ☐ Klassen/skolen... ☐ Andre.... ☐

På **konsert 2**

..ble det spilt: Pop.. ☐ Jazz.. ☐ Rock.. ☐ Klassisk.. ☐ Annet.. ☐

Konserten ble hørt ...: På Stovner... ☐ Oslo sentrum... ☐ Annet sted... ☐

Hørt sammen med.....:
Familien.... ☐ Venner.... ☐ Familien og venner... ☐ Klassen/skolen... ☐ Andre.... ☐

På **konsert 3**

..ble det spilt: Pop.. ☐ Jazz.. ☐ Rock.. ☐ Klassisk.. ☐ Annet.. ☐

Konserten ble hørt ...: På Stovner... ☐ Oslo sentrum... ☐ Annet sted... ☐

Hørt sammen med.....:
Familien.... ☐ Venner.... ☐ Familien og venner... ☐ Klassen/skolen... ☐ Andre.... ☐

Hvis du har vært på flere konserter, skriv hvor mange flere (skriv tall):.....

5. Var du på billedutstilling i fjor? Ja Nei

Hvis Ja, hvor mange ganger? ..... (sett tall)

Hvis Nei, gå til spørsmål 6

Utstillingene ble sett hvor? (sett *flere* kryss om nødvendig):

På Stovner... Oslo sentrum... Annet sted...

På utstilling sammen med... (sett *flere* kryss om nødvendig):

Familien.... Venner.... Familien og venner... Klassen/skolen... Andre....

6. Leste du noen andre bøker enn skolebøker i fjor?

Ja... Nei...

Hvis Ja, hvor mange bøker leste du:.....(Skriv tall)

Hvis Nei, gå til spørsmål 7

Hvor får du tak i bøkene? (Kryss av på flere om nødvendig):

Kjøpes i bokhandel.... ☐	Låner på biblioteket... ☐
Kjøpes fra bokklubb.. ☐	Låner av venner..... ☐
Får i gave..... ☐	Finner hjemme..... ☐
	Annet..... ☐

7. Hvis du har vært i teateret og sett skuespill eller lignende - hvilken av disse setningene passer etter din egen mening best til å beskrive det du ser/hører: (De som ikke har vært i teater går til spørsmål 8)

Sett "1" på linjen for det som passer best, "2" på linjen for det som passer nestbest, og "3" på linjen for det som passer tredjebest.

Sett tall på tre av linjene, ikke skriv på de andre linjene:

Skriv
1,2 eller 3

- Jeg synes det er flott å se/høre at noen er så flinke til å gjøre det de gjør _____
- Jeg tenker på alt arbeidet som ligger bak..... _____
- Jeg synes det er spennende å se på og tenker på hva det betyr..... _____
- Jeg synes det er spennende å se på, men tenker ikke over hvorfor..... _____
- Jeg synes det er kjedelig/uinteressant..... _____

8. Gjør du noen av disse tingene på fritiden (utenom skoletiden)

Hvor gjør du dette?

- sett kryss (i en eller flere ruter):

	JA	Stovner	Oslo sentr.	Annet sted
Deltar i kor, korps, band, eller ungdomsorkester, eller øver på et instrument?	☐	☐	☐	☐
Går på danseskole/dansekurs, eller danser i annen sammenheng?	☐	☐	☐	☐
Deltar på revy-, barne- eller ungdomsteater?	☐	☐	☐	☐
Tegner/maler?	☐	☐	☐	☐
Deltar på film/videoverksted e.l.?	☐	☐	☐	☐
Driver med formingsarbeid (syng, snekring, keramikk, e.l.)?	☐	☐	☐	☐
Deltar på skriveverksted/annen litteraturaktivitet?	☐	☐	☐	☐
Deltar ikke/gjør ikke noe av dette?	☐	☐	☐	☐

(Spørsmål 8 fortsetter på neste side. Hvis du ikke deltar på noe av dette, gå til spørsmål 9.)

9. Hvis du deltar du på noen av disse aktivitetene (i forrige spørsmål), hvorfor gjør du det?

Sett "1" på linjen for det som passer best, "2" på linjen for det som passer nestbest, og "3" på linjen for det som passer tredjebest.

Sett tall på tre av linjene, ikke skriv på de andre linjene: Skriv

1,2 eller 3

- Fordi jeg da er sammen med venner..... _____
- Fordi jeg har lyst til å bli bedre i det jeg gjør..... _____
- Fordi jeg liker å (være med å) lage noe..... _____
- Fordi jeg liker å vise frem det jeg gjør på scenen, på bilder, el.a. _____
- Fordi vennene mine gjør det..... _____
- Fordi det er kult..... _____
- For å ha noe å gjøre..... _____
- Fordi mor og far vil at jeg skal være med..... _____
- Ikke noen spesiell grunn, bare at det er gøy..... _____

10. Vi vil også gjerne spørre deg om noen annet, nemlig hva du tenker om mat fra eget og andre land. Det spiller ingen rolle om du ikke har smakt dem før, eller vet hva rettene består av. Sett *ett* kryss for hver matrett ut fra hva du mener om denne, det vil si ett kryss for hver linje:

	Vet ikke hvordan det smaker, men kan tenke meg å smake på det	Vet ikke hvordan det smaker, og kan ikke tenke meg å smake på det	Har smakt det og synes det er godt	Har smakt det og synes ikke det er godt
Afrikansk koskos:	☐	☐	☐	☐
Pakistansk dall:	☐	☐	☐	☐
Norsk kumle:	☐	☐	☐	☐

11. Hva liker du aller best å gjøre sammen med venner?

Skriv *en* setning om dette:

-----

12. Hva liker du aller best å gjøre sammen med familien?

Skriv *en* setning om dette:

-----

13. Hva liker du aller best å gjøre når du er alene?

Skriv *en* setning om dette:

Vedlegg utarbeidet av Ullern bydel

1. Engasjementer i kulturprosjektet

Følgende har vært engasjerte på enkelttiltak i Ullern prosjektet:

<i>Navn</i>	<i>Yrke</i>	<i>Tiltak/sted</i>
1994:		
Hege Rimestad	Musiker	Pilahu - /Rikskonsertene
Georg Reis	Musiker	Deltakelse på Kulturhelg/Mads
Super Djembe Kan	5 musikere	Musikk fra Afrika /Øraker+Lilleaker i serien Klangrikt fellesskap
SUR	4 musikere	Musikk fra Sør-Amerika i serien Klangrikt fellesskap/Bjørnsletta
Møtested Norge	4 musikere	Møtested Norge i serien Klangrikt fellesskap/Lysejordet
Øyets ABC	Kunst	Utstilling fra Riksutstillinger/7 skoler
Picassos bilder	Kunst	Utstilling fra Riksutstillinger/Mads og Lilleaker Folkets Hus
Gunnar H. Gundersen	Kunstner	Kunstprosjektet "VANN" m/triologien med elva, langs elva og i elva installasjoner
Tina Buddeberg	Kunstner	
Vibeke J. Sjøvoll	Kunstner	
Teatergruppa Lilith m/Marie Louise Tank	Skuespillere 5	Åpning av Kulturprosjektet/Lilleaker
Kari Saanum	Forfatter	Forfattersentrum/Øraker skole
Sidsel Hødnebo	Kunstner	Kunstskolen i Ullern/utstilling
Kristin Holteng	Skuespiller	Lurvehette / teater for barn/LFH
1995:		
Hege Rimestad	Musiker	Pilahu - /Rikskonsertene Barnehagekonserter (8)
Georg Reis	Musiker	
Norsk Samtidsgrafikk- et utvalg Nils Peter Underland	Kunst Skuespiller	Utstilling fra Riksutstillinger 5 skoler Konferansier UKM + jury
"Birdy" m/Kjetil Gudim og Rune Tempte	Skuespillere	Riksteateret/ Øraker + Sollerudstranda
"Grafitti" m/Kjetil Gudim og Rune Tempte o.fl.	Skuespillere 4	Riksteateret/ Øraker + Sollerudstranda
Thorild Torstad Hauger	Forfatter	Forfattersentrum/lesevake Lysejordet Forfattersentrum/skriveverksted Øraker Forfattersentrum/skriveverksted Øraker
Oistein Hølleland	Forfatter	
Arne Berggren	Forfatter	

Eva Aarestad Eriksen Maria Koefoed Lloyd Øystein Vesaas Solveig Reber Arild Midthun Anne Høgh Brand	Filmkonsulent Danser/skuespiller Musiker - Kunstner/Billedterapeut Tegneseriekunstner Museumspedagog	Filminstituttet/kurs Sollerudstranda Lek på Strek Smestad skoles kulturuke Lek på Strek Smestad skoles kulturuke Vigelandsmuseet/Smestad kulturuke Smestad skoles kulturuke Vigelandsmuseet/Smestad kulturuke
Covenant Players Sidsel Hødnebo	Skuespillere Kunstner	Internasj. teatergruppe/Smestad skole Kunstverksted 1/2 år Smestad skole lager billedapplikasjoner
Trond Einmo Roger Brendhagen Anders Busch Birgitte Ø. Andersen	Musiker Musiker Musiker Musiker	Sommer-Workshops Mads Sommer-Workshops Mads Sommer-Workshops Mads Sommer-Workshops Mads
Klovnen Knut Levende Dukker m/Agnes Schau Calli Thaugland	Klovner Skuespiller Forfatter	2 forestillinger for 4 barnehager/LFH Deichmanske bibliotek/Smestad skole Deichmanske bibliotek/Smestad skole
Troll i ord trall i kor Gudrun Løve Siri Nordli Leirvik Anne Gjerding	Musiker Musiker Musiker	Barnehagekonserter på fritidshuset Mads (8) + besøk i barnehagen
Oslo Nye	Dukketeater 2	Veien til jordens indre/Lysejordet skole
Knut Erlend Vien Deo Kiligitto Black Comedy Nguyen Thi Vihn Ulrik Rolfsen Dusan Reljin	Drakemaker Musiker Musikere Forfatter Fotograf Fotograf	Flerkulturell mønstring/LFH Flerkulturell mønstring/LFH Flerkulturell mønstring/LFH Flerkulturell mønstring/LFH Flerkulturell mønstring/LFH Flerkulturell mønstring/LFH
Maria Sjøberg	Musiker	Workshops/Lysejordet skolefritidsord
Kildeteateret v/Edvard Mydska	Skuespillere 5	Turne med stykket "Den Magiske musikken" - barneskolene/Deichmanske
Kalle Fûrst	Forfatter	Fra monopol barn til parabolbarn Foredrag Smestad skole
1996: Maria Koefoed Lloyd Øystein Vesaas	Danser/skuespiller Musiker	Lek på Strek (Smestad skole/Spektrum Ellevill)
Vivi Ann Jeffs	Dansepedagog/scenograf	Danseteaterprosjektet på Lysejordet, Lilleaker skole og Bestum skole
Jon Halvor Bjørnseth Helge Sunde Mats Claesson	Komponist/produsent Komponist Musiker	Komponistverkstedet/Bestum skole Komponistverkstedet//Bestum skole Komponistverkstedet//Bestum skole
Pernille Anker Ane Vilberg og Jarle Hallberg Caroline Thaugland Thorild Torstad Hauger	Skuespiller Skuespillere Forfatter Forfatter	Eventyrprosjekt/Lysejordet skole Barnehageteateret/Ullern barnehage Besøk/Smestad skole Smestad skole/Kulturuka

Marianne Viemyr	Forfatter	Smestad skole/Kulturuka
Kjell Erik Vindtorn	Forfatter	Skriveverksted/Ullern vid. skole
Frøydis Alvær Barth	Forfatter	Lesekveld/ klasse 3A Lysejordet skole
Unni Lindell	Forfatter	Lesevake/Lysejordet skole
Kjersti Scheen	Forfatter	Besøk/Bestum skole
Øystein Hølleland	Forfatter	Skriveverkstedsprosjektet "det flerkulturelle Europa" - deltakelse under København Europeisk kulturby 96 / klasse 8A Øraker skole
Enhjørningen - Teatre for ungdom	Skuespill	Riksteateret/Bestum skole
Linda Tørklepp	Skuespiller	Forestillingen "Sprit"
Janne Formoe	Skuespiller	
Audun Meling	Skuespiller	
Ingolf Karinen	Skuespiller	
Vivi Sunde	Pedagog	
Tove Ilsås	Pedagog	
Børje Lindstrøm	Instruktør/regi	
Søssa Magnus	Grafiker	Kulturuka/Bestum skole
Rein Follestad	Keramiker	Vækerøstuene/Kulturuka/Bestum skole
Knut Erlend Vien	Dragebygger	Kulturuka/Bestum skole
Anne Høegh Brand	Museumspedagog	Vigelandmuseet /Kulturuka/Bestum
Ullern Historielag	Lokalhistorikere	Kulturuka/Bestum skole
Dankert-Monrad Krohn	Animatør	Kulturuka/Bestum skole
Lise Lyche	Kostymemaker	Kulturuka/Bestum skole
Berit Boman	Artist/konferansier	UKM 2.2.1996
Bjørn Warud	Skuespiller	Bamse er en bra kar/Deichmanske
Davidos	Klovn	Sim-Sala-Bim-Show/Deichmanske
Vigdis Hjort	Forfatter	Besøk/Bestum skole/Forfattersentrum
Kjersti Scheen	Forfatter	Besøk/Bestum skole/Forfattersentrum
Ann Kavli	Forfatter	Skriveverksted/Bestum skole/Forfattersentrum
Frøydis Alvær Barth	Forfatter	Barnas Fantasiverksted/Elmholt barnehage/Forfattersentrum
Ruth Meyer	Danser/skuespiller	Viser "Den første soloppgang" på Fritidshuset Mads og Lilleaker Barneh.
Frøde Barth	Musiker	6 forestillinger
Siri E. Mohr	Forfatter	Deichmanske bibliotek, Smestad skole
Stella Polaris		
Tove Karoliussen	Skuespiller	Forestillingen "Paradisets barn" bl.a. framført på bydelens SFO-ordninger
Saga Teateret		
Gerd Brox	Skuespiller	Gateteaterforestillingen "Desperados"
Gro T. Johansen	Skuespiller	Fremført på Mads/Lilleaker Fritidshus
Erik Pontalba	Skuespiller	
Mia Rojahn	Skuespiller	
Bandittene A/S		
Gunar Strand	Skuespiller	Improvisasjonskurs Ullern Vid.skole
Per Kristian Voss Halvorsen	Skuespiller	for alle 1. klassingene
Fortellerteateret Fabullatores		Besøk på Lilleaker skole
Sara Birgitte Øvsti	Forteller	

Sum kunstnere 120

Sum delprosjekt 112

2. Antall produksjoner og fremførelser

Kunstuttrykk	Produksjoner	Fremførelser
Musikk	13	35
Teater	16	29
Utstillinger	9	23
Forfatterbesøk, Skriveverksted	24	24
Dans	5	5
Kunstverksteder	1	1
Film/foto	3	4
Andre	5	5
Sum	76	126
I tillegg har Kulturprosjektet støttet lokale produksjoner og andre arr. støtte	15	
UKM	3	
Utstillinger	2	
Kulturer ved skolene	3	
Kulturdager	1	

3. Samarbeidsparter

Alle tiltakene er arrangert/gjennomført i samarbeid med under nevnte institusjoner og foreninger/lag. Mange av aktivitetene har oppstått etter initiativ fra samarbeidspartnerne.

Skolene i bydelen (8), Det Norske Filminstituttet, Fritidshusene (2), Norsk Forfattersentrum, Rikskonsertene, Skolefritidsordningene, Barnehagene i Ullern bydel, Riksteateret, Deichmanske bibliotek - filial Smestad, Kunst i skolen, Ullern Historielag, Filmens Hus, Vækerøstuene, Den Norske Opera, Barne- og Ungdomsscenen, Skolesjefen i Oslo, Vigelandsmuseet m.v.

Vedlegg utarbeidet av Stovner bydel

Oversikt over produksjoner og fremførelser

Uttrykksformer	Produksjoner	Fremførelser
Musikk	43	86
Teater	10	16
Billedkunst/utstillinger*	9	39
Litteratur/forfatterbesøk	5	10
Dans	8	10
Kunstverksteder**	8	8
Film/foto***	22	105
Andre	3	3
Støtte til produksjoner	15	

* Antallet omvisninger på skoléutstillingene er ikke regnet med. Hver enkelt skole er regnet som en fremføring. En utstilling regnes således som en produksjon og den har 7 fremføringer (7 skoler).

** Kunstverksteder er i annen rapportering kalt "malerverksteder"

*** Det er gitt støtte til filmene "Med ski på beina" og "Hvorfor?". Antall fremføringer her er ukjent.

